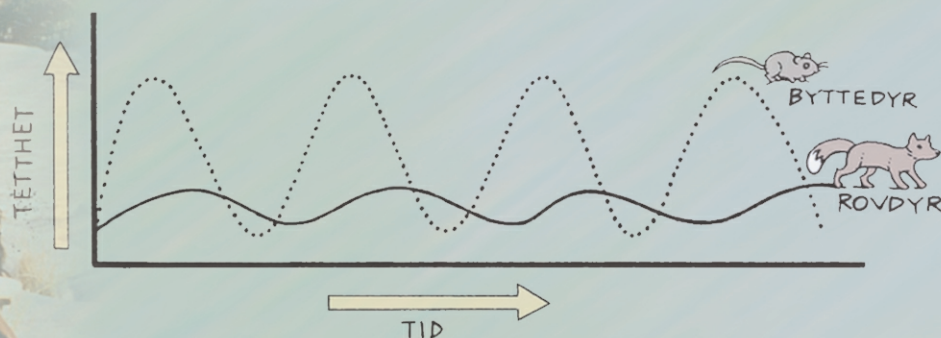

Forvaltningen av småvilt i Oppland jaktsesongen 2000/01

Oddgeir Andersen

NINA Oppdragsmelding 734

NINA Norsk institutt for naturforskning

Forvaltningen av småvilt i Oppland jaktsesongen 2000/01

Oddgeir Andersen

NINA•NIKUs publikasjoner

NINA•NIKU utgir følgende faste publikasjoner:

NINA Fagrapport

Her publiseres resultater av NINAs eget forskningsarbeid, problemoversikter, kartlegging av kunnskapsnivået innen et emne, og litteraturstudier. Rapporter utgis også som et alternativ eller et supplement til internasjonal publisering, der tidsaspekt, materialets art, målgruppe m.m. gjør dette nødvendig. Opplag: Normalt 300-500

NINA Oppdragsmelding

Dette er det minimum av rapportering som NINA gir til oppdragsgiver etter fullført forsknings- eller utredningsprosjekt. I tillegg til de emner som dekkes av fagrapportene, vil oppdragsmeldingene også omfatte befaringsrapporter, seminar- og konferanseforedrag, årsrapporter fra overvåkningsprogrammer, o.a.

Opplaget er begrenset, normalt 50-100.

Temahefter

Disse behandler spesielle tema og utarbeides etter behov bl.a. for å informere om viktige problemstillinger i samfunnet. Målgruppen er "almenheten" eller særskilte grupper, turist- og friluftslivskretser o.l. De gis derfor en mer populærfaglig form og med mer bruk av illustrasjoner enn ovennevnte publikasjoner.

Opplag: Varierer

Fakta-ark

Hensikten med disse er å gjøre de viktigste resultatene av NINA og NIKUs faglige virksomhet, og som er publisert andre steder, tilgjengelig for et større publikum (presse, ideelle organisasjoner, naturforvaltningen på ulike nivåer, politikere og interesserte enkeltpersoner).

Opplag: 1200-1800

I tillegg publiserer NINA-ansatte sine forskningsresultater i internasjonale vitenskapelige journaler, gjennom populærfaglige tidsskrifter og aviser.

Andersen, O. 2002. Forvaltningen av småvilt i Oppland jakt-sesongen 2000/01. – NINA oppdragsmelding 734:1-34.

Lillehammer, mars 2002

ISSN 0802-4103

ISBN 82-426-1300-1

Forvaltningsområde:

Småviltjakt, småviltforvaltning

Small game hunting, management

Rettighetshaver ©:

Stiftelsen Norsk institutt for naturforskning og kulturminneforskning (NINA•NIKU)

Publikasjonen kan siteres fritt med kildeangivelse

Redaksjon:

Oddgeir Andersen

NINA•NIKU

Opplag:75

Kontaktadresse:

NINA•NIKU

Avdeling for naturbruk

Fakkeltgården

2624 Lillehammer

Tlf: 61 28 79 00

Fax: 61 28 79 01

Tilgjengelighet: åpen

Prosjekt nr.:17852

Ansvarlig signatur:

Oppdragsgiver: NJFF-Oppland

Referat

Andersen, O. 2002. Forvaltningen av småvilt i Oppland jakt-sesongen 2000/01. – NINA oppdragsmelding 734:1-34.

Fylkesmann i Oppland ga i 1989 ut en rapport som beskriver adgangen til småviltjakt i fylket, målt i form av arealutnyttelsen og jaktintensiteten fordelt over uker i jakt-sesongen på de ulike viltartene. Konklusjonene den gang var at utnyttelsen av jakttidene og arealene stort sett var god, men at det manglet mye på utnyttelsen av ender og ringduer. Rapporten du nå leser vil derfor rette spesielt fokus mot ender og ringduer, men også vurdere rettighetshavernes utnyttelse av noen av de andre jaktbare småviltartene.

Rapporten er basert på en postal spørreundersøkelse som ble sendt ut til samtlige forvaltningsenheter i hver kommune i Oppland vinteren 2001. En forvaltningsenhet er definert som et areal, enten en enkelt rettighetshaver, flere rettighetshavere som er organisert i lag, statsallmenning eller sameie. Adressen til de enkelte forvaltningsenhetene er oppgitt av den enkelte kommunes miljøvernleder eller person med tilsvarende funksjon i hver kommune i Oppland.

Offentlig fellingsstatistikk viser at ender og ringduer er minst beskattet blant de matnyttige småviltartene i Oppland. Sammenlignet med landet for øvrig er Oppland på bunnen når det gjelder å beskutte ender, til tross for gode muligheter for dette. Arealmessig er 41% av arealet som inngår i undersøkelsen åpent for jakt etter ender fra 21. august. For due er dette arealet 27%. For rype er bare 17% av arealet åpent for jakt fra 10. september, mens 88% er åpent for jakt fra 15. september. For skogsfugl er bare 11% av arealet åpnet for jakt fra 10. september. Fra 15. september er 69% av arealet åpnet for jakt. Når det gjelder hare er 18% av arealet tilgjengelig fra 10. september, fra 15. september er 75% av arealet tilgjengelig.

Det er organiseringen av eiendommene og jaktkortets utforming (forvalter ender og duer sammen med arter med jakt-tidsramme fra 10. september) som jaktrettshaverne selv mener er de viktigste årsakene til at ande- og duejakta ikke blir utnyttet optimalt. Det er dyr på beite som er den klart viktigste årsaken til at jakt-tidsrammen for rype-, hare- og skogsfugljakt ikke utnyttes optimalt. Noe overraskende er det at flere private rettighetshavere leier ut retten til småviltjakt sammen med storviltjakt. Det kan i slike tilfeller være grunn til å tro at jakt etter ulike småviltarter blir lite utnyttet.

Bestandsregistreringer/taksering av viltbestandene før jaktstart er ikke særlig utbredt, til tross for at det finnes enkle metoder for å gjennomføre dette. Den metoden som er mest utbredt i fylket til nå, er å takserer rypebestanden med stående fuglehund før jaktstart, såkalt linjetaksering.

De fleste rettighetshaverne får under 1 krone /daa i inntekt fra småviltjakt. Det er utvilsomt et uutnyttet potensiale for å skape større inntekter ut av salg av småviltjakt. Det er eksempelvis svært få rettighetshavere som tilbyr "jaktpakker" der overnatting, matservering og lignende inngår som en del av helheten når det gjelder jaktsalget.

Abstract

Andersen, O. 2002 The management of small game species in Oppland county during the hunting season 2000/01. – NINA oppdragsmelding 734:1-34.

The county Governor of Oppland county published in 1989 a report about public access to small game hunting. The conclusions in the report were that the utilisation of the hunting period and the available areas for hunting were good, but there was still a long way to go in consideration to ducks and wood pigeon. This report has a special focus on dabbling ducks and wood pigeon, as well as some other ordinary small game species available in Oppland county.

The report is based on a postal questionnaire, sent to all landowners (management units) in Oppland who offer small game hunting to the public. A management unit is defined as a hunting ground, owned by a single person, many persons in common, or crown land with public access to hunt small game species.

Official statistics on hunting profit for small game species show that dabbling ducks and wood pigeon are the least taxed among the small game species. Measured in available area for hunting, 41% of the available area for duck hunting are opened for hunting from august 21st. For wood pigeon the area available for hunting from august 21st is 27%. Available area to hunt willow ptarmigan from september 10th is only 17%, but from september 15th 88% of the area is opened for hunting. Black grouse and capercaillie areas available for hunting in the start of the hunting season is very low, only 11% of the available area is opened for hunting september 10th, but 69% are available from september 15th. Concerning mountain hare, only 18% are available from september 10th, but 75% are available from september 15th.

The organising of the land owners and the design of the hunting licence are, in the landowners opinion, the main reasons that dabbling ducks and wood pigeon are not utilized so much as they could be. There are, from the landowners side, a lack of organising as well as facilities for hunting these species.

Grazing domestic animals are the main reason according to the landowners, why willow ptarmigan, black grouse, capercaillie and mountain hare are not utilized in the way they ought to be. Surprisingly, we found, that the hunting rights for small game species were hired out together with the hunting right for big game species, although big game hunters seldom hunt small game species during big game hunting.

Stock registration before the hunting season of the small game populations are not common, even if there have been developed simple methods for this purpose. The most common method now, is the use of bird dogs and counting willow ptarmigan in early autumn (line-transect sampling).

Most of the land owners get income below 1 NOK/daa from the small game hunting on their ground. There is some potential to increase the income, if the landowners become more market oriented in the way they determine their prices on hunting permissions. For example to include cabins, meals, guides into "hunting packets" as a part of the small game management.

Forord

Rapporten omhandler utnyttelsen av småviltressursene innenfor de offentlig fastsatte jakttidene i Oppland for jaktseongen 2000/2001. Hensikten med prosjektet var å belyse hvilke småviltarter som blir dårlig utnyttet i jaktsammenheng, samt årsakene til dette. Det er et mål at denne rapporten skal gi rettighetshaverne et grunnlag for en bedre utnyttelse av de jaktbare artene innenfor de fastsatte jakttidene, med den hensikt å bedre befolkningens muligheter til utøvelse av småviltjakt i fylket.

En stor takk rettes til Stipendiat Ivar Herfindal, Biologisk institutt, NTNU for utarbeidelse av kartmaterialet som presenteres i den elektroniske vedleggsdelen. Viltforvalter i Oppland, Geir Vagstein, forskerne Børre Dervo og Øystein Aas ved NINA, avdeling for naturbruk takkes for kommentarer på rapporten.

Prosjektet ble finansiert med midler fra NINA, NJFF og viltfondet.

Lillehammer, 13 mars 2002

Oddgeir Andersen
Prosjektleder

Innhold

1 Innledning	5
1.1 Målsetting for prosjektet	5
1.2 Bakgrunn	5
2 Metode	6
2.1 Materiale	6
2.2 Spørreskjemaet	6
2.2 Kommunevise kart over jaktområder	6
3 Oppland fylke	7
3.1 Småviltarter og jakttider i Oppland	7
3.2 Bever.....	8
4 Resultat	9
4.1 Forvaltningsenhetene	9
4.2 Jakt med og uten hund	9
4.3 Driftsplanbasert småviltforvaltning	10
4.4 Jaktmuligheter og bestandsvurderinger.....	10
4.5 Faktiske jakttider.....	10
4.6 Tilgjengelig areal til jakt og årsaker til innkorting av jakttider	12
And	12
Due	13
Skogsfugl	14
Rype	15
Hare	16
4.6 Samjakt.....	17
4.7 Inntekter fra småviltjakta	17
4.8 Bestandsregistreringer av bever i Oppland	18
5 Diskusjon	19
5.1 Tilgangen til jakt.....	19
Inntekter fra småvilt	19
De ulike organiseringsformene.....	20
5.2 Organisering av jaktkortområder og jaktkortsalg i Oppland	20
Utnyttelse av jaktidsrammen	21
Jeger- og fiskerforeninger (JFF).....	21
5.3 Kunnskap om viltet og beskatning	21
5.4 Bever.....	22
6 Konklusjoner	23
Litteratur.....	24
Vedlegg.....	25

1 Innledning

Her beskrives bakgrunnen for prosjektet og den utviklingen som har vært innen villtlovgivning og adgang til småviltjakt frem til i dag.

Prosjektet er et samarbeidsprosjekt mellom Norges jeger og Fiskerforbund - Oppland og Norsk institutt for naturforskning, avdeling for naturbruk. Formålet med prosjektet er å sette fokus på småviltforvaltningen i fylket og studere hvordan rettighetshaverne utnytter småviltressursene på den enkelte eiendom.

1.1 Målsetting for prosjektet

I teorien er det mulig å jakte på alle viltarter som i følge de offentlig fastsatte jakttidene er jaktbare i Oppland, totalt 44 arter (stor- og småvilt). Det som avgjør hvilke småviltarter man faktisk kan felle under jakt vil være bestemt av hvordan selve jaktkortet er utformet og hva rettighetshaverne egentlig selger jakt på. Som eksempel er det trekk av jaktbare gåsearter og skarv (kun ungfugl av storskarv kan jaktes over hele landet) over fylket i jakttiden, uten at det foreløpig er noen fast bestand i fylket.

I mange jaktområder i Oppland der det selges jaktkort for småvilt skiller det ikke mellom arter som har jaktidsramme fra 21.8 (f.eks gressender og ringduer) og arter med jaktidsramme fra 10.9. (f.eks rype eller skogsfugl). Dette er etter manges syn å ikke utnytte denne viltressursen på en optimal måte. Dette prosjektet har som mål å sette fokus på småviltforvaltningen og bevisstgjøre jaktrettshaverne på dette tema.

Et argument for en tidligere jaktstart etter gressender og ringduer, enn det som er vanlig praksis mange steder i dag, er at denne jaktformen er en ypperlig måte å bli kjent med småviltjakt på av nye jegere. En annen faktor er at de mest populære småviltartene, som f.eks lirype i dag har et for stort jakttrykk i enkelte områder.

Prosjektets mål:

- 1 Kartlegge hvilke jaktområder i Oppland som selger jakt på ender og ringduer, rype og annet jaktbart småvilt.
- 2 Synliggjøre på en enkel måte i kartformat hvilke arter som finnes i ulike jaktområder (elektronisk vedleggsdel).
- 3 Finne hovedårsaken til at differensiert forvaltning ikke gjennomføres i de områdene som ikke skiller mellom arter som har jaktidsramme fra 21.8 og de artene som har jaktidsramme fra 10.9/15.9.

Denne rapporten vil legge mest vekt på å beskrive problemstillinger knyttet til delmål 3. Målsetting 1 og 2 i prosjektet vil bli presentert som en elektronisk vedleggsdel på NJFF-Oppland sin hjemmeside.

www.NJFF.no

1.2 Bakgrunn

I 1977 ble Berganutvalget nedsatt med representanter fra Norges Fjellstyresamband, Landbrukets Utmarkskontor, Norges Jeger og Fiskerforbund, Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk (DVF) og Miljøvern-departementet (MD). Utvalget formål var å vurdere befolkningens adgang til jakt og fiske i Norge. Sluttrapporten om befolkningens jaktmuligheter i Norge ble lagt fram i 1982. Rapporten ga en oversikt over hvordan småviltjakten ble forvaltet og utnyttet fylkesvis i sesongen 1978/79. Utvalget anbefalte forskjellige tiltak for å bedre befolkningens adgang til småviltjakt innenfor de ulike eiendomskategoriene. Hovedinntrykket fra Berganutvalgets rapport var at adgangen til småviltjakt i Oppland var god og at områdene var godt organisert, sammenlignet med landet forøvrig. Noe av forklaringen var at det er mye allmenningss grunn (stats- og bygdeallmenning) i Oppland, men det var store variasjoner i organisering i fra kommune til kommune.

Fylkesmann i Oppland ga i 1989 (Vagstein og Reiherth) ut en rapport som beskriver adgangen til småviltjakt i fylket, målt i form av arealutnyttelsen og jaktintensiteten fordelt over uker i jakt sesongen på de ulike viltartene. Konklusjonene den gang var at utnyttelsen av jakttidene og arealene stort sett var god, men at det manglet mye, spesielt på utnyttelsen av ender og ringduer.

Det har skjedd en økning i antall jegere. På landsbasis har antallet økt fra 130 000 i 1981/82 (Statistisk sentralbyrå 1982) til 177 600 jegere i 1998/99 som betalte jegeravgift (Statistisk sentralbyrå 1999). Totalt i jegerregisteret står det i dag registrert mellom 330-340 000 personer.

Direktoratet for naturforvaltning (DN) fastsetter jakttiden for den enkelte art og innen hvilke områder jakten kan foregå og disse gjøres gjeldende for fem år av gangen. Nye jakttider er fastsatt fra 01.04. 2002. Med utgangspunkt i Villtloven av 29. mai 1981. §27 er det grunneier som har retten til jakt og fangst på sin eiendom innenfor de rammene som villtloven og viltforskriftene til enhver tid har satt. Både private rettighetshavere og statlige forvaltningsorgan har myndighet til å fastsette lokale bestemmelser med hensyn til jakttid, jaktmetoder, fangstmetoder og fredningsbestemmelser innenfor de jaktidsrammer DN har fastsatt.

Norsk viltforvaltning er i endring. Prosjektet "Lokal forvaltning av de høstbare vilt- og fiskeressursene" (1996 – 1999) ble opprettet i samråd mellom Miljøverndepartementet og Landbruksdepartementet (Direktoratet for naturforvaltning 1996). Under ledelse av Direktoratet for naturforvaltning ble den offentlige satsningen organisert. Målet med prosjektet var at den praktiske forvaltningen av vilt- og fiskeressursene i den grad det er hensiktsmessig innen 2006 skal utøves lokalt, det vil si av rettighetshaverne. Kommunene vil også få delegert en del oppgaver i forbindelse med viltforvaltning som de tidligere ikke hadde, blant annet godkjenning av vald og driftsplaner for bever og hjortevilt. Den lokale forvaltningen skal i størst mulig grad være driftsplanbasert. Driftsplaner skal inneholde vurderinger av økonomi og næringsmuligheter innen de arealene driftsplanen gjelder for.

2 Metode

Her gis en kort oversikt over datagrunnlaget og fremgangsmåten som ble brukt til å samle inn data.

2.1 Materiale

Studien er basert på en postal spørreundersøkelse som ble sendt ut til samtlige forvaltningsenheter i hver kommune i Oppland vinteren 2001. En forvaltningsenhet er i denne sammenhengen definert som en enhet (areal), enten eiendom til en grunneier eller flere eiendommer organisert som utmarkslag, sameie eller lignende som tilbyr småviltjakt innenfor dette arealet. Adressen til de enkelte forvaltningsenheter er oppgitt av den enkelte kommunes miljøvernleder eller person med tilsvarende funksjon i hver kommune i Oppland.

Det ble samlet inn kommunevise oversikter over hvem som tilbyr jakt i den enkelte kommune i Oppland. Disse opplysningene ble fremskaffet av kommunene selv. Totalt var det 215 forvaltningsenheter som ble rapportert inn, men av disse var det 3 lag som var rene fiskelag og ble utelatt fra spørreundersøkelsen. Det var dermed 212 forvaltningsenheter (**Tabell 4**) som fikk tilsendt spørreskjema.

Spørreskjema ble sendt til forvaltningsenhetene i den enkelte kommune. Det kom inn 65 svar i første omgang, noe som gir en svarprosent på 30. Det ble foretatt en purring. Det kom inn 43 svar etter purringen og til sammen er det kommet inn 108 svar, noe som gir en svarprosent på 51%. Svarprosentene kan synes å være noe lav, men er normal i forhold til denne type undersøkelser. Det er store arealer som ikke er fanget opp av undersøkelsen. Dette er i hovedsak små eiendommer. Bildet kan være noe annerledes i enkelte deler av fylket, enn det som blir beskrevet i denne rapporten. Det vil ikke være uventet om situasjonen med tanke på utnyttelse er enda dårligere i de områdene som ikke besvarte undersøkelsen, sammenlignet med de som svarte. Arealmessig dekker undersøkelsen nesten $\frac{3}{4}$ av utmarksarealet i fylket.

2.2 Spørreskjemaet

Spørreskjemaet som ble brukt er vist i **vedlegg 1**. Rettighetshaverne (forvaltningsenhetene eller enkeltgrunneiere) er bedt om å gjøre en vurdering av jaktmulighetene og forekomsten av de enkelte småviltartene etter en skala som går fra Svært dårlig (1) til Svært god (7). Det er stilt spørsmål om viltartene før jaktstart blir taksert på noen måte. Dette er gjort for å få en oversikt over hvor mange som faktisk har et mål på bestandsstatus for de enkelte viltartene de har innenfor jaktområdet. En taksering kan være alt fra en subjektiv vurdering basert på inntrykk man får ved å ferdes mye ute i terrenget til mer systematiske registreringer.

Med bakgrunn i omstillingen av den lokale viltforvaltningen er det spurt etter hvor mange av rettighetshaverne som har utarbeidet driftsplan for småvilt. En driftsplan skal i tillegg til å være et styringsverktøy for rettighetshaverne, bidra til en mer langsiktig tankegang innen småviltforvaltningen. Det er derfor av interesse å få tallfestet hvordan dette arbeidet har kommet i gang i fylket.

For de områdene som ikke utnytter jaktidsrammen fullt ut, ble det stilt spørsmål om årsaker til dette. Her ble respon-

dentene bedt om å rangere de inntil fem viktigste årsakene til at jaktidsrammen ikke ble fullt utnyttet.

For rype, skogsfugl og hare var det med spørsmål om eventuelle beskatningsreguleringer som kunne virke begrensende på uttaket.

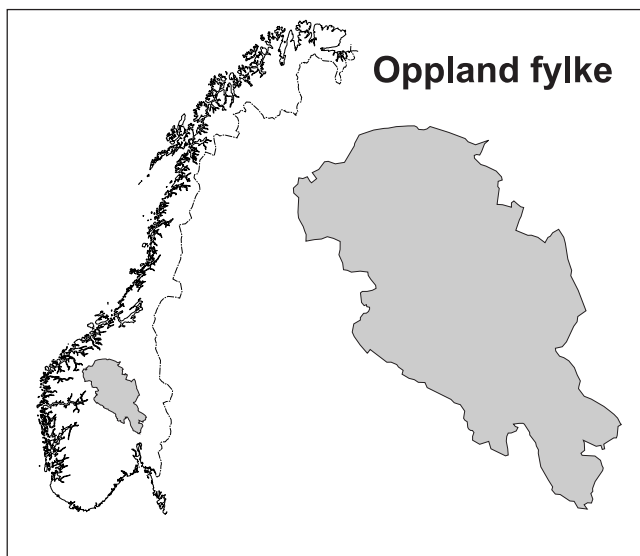
I et forsøk på å skaffe en oppdatert oversikt over forekomsten av bever i Oppland i dag, var det med spørsmål om forekomst av bever i spørreskjemaet. Rettighetshaverne skulle rapportere hvor lenge beveren hadde vært etablert, og hva status var for fem år siden. Resultatene fra beverregistreringene er ikke relevante i forbindelse med denne rapporten, siden det først neste år åpnes for jakt på bever i Oppland (Østre Toten), men er allikevel omtalt i rapporten siden det per definisjon er jaktbart vilt.

2.3 Kommunevise kart over jaktområder

En del av spørreundersøkelsen besto i å tegne inn på kart grensene til jaktterrenget og egnede jaktområder for ulike arter som var jaktbare i innen jaktterrenget. Rapporteringen her er mangelfull. De kommunevise oversiktene vil derfor være preget av noen områder hvor ingen opplysninger foreligger. Kartene er presentert som vedlegg til rapporten (elektronisk versjon som legges ut på NJFF-Oppland sin hjemmeside). Disse kartene er ikke presentert i denne rapporten.

3 Oppland fylke

Her beskrives Oppland fylke arealmessig og de småviltarter som kan jaktes eller er jaktbare er omtalt. Jaktidsrammen for de aktuelle småviltartene er vist og of-fentlig fellingsstatistikk er gjengitt.

Figur 1. Oppland fylke.

Tabell 1. Oversikt over jaktidsrammen for de mest sentrale småviltartene som jaktes i Oppland.

Arter	Jaktidsramme	
	Fra	Til
Ender (brunnakke, krikvand og stokkand)	21.08	23.12
Øvrige jaktbare andearter	10.9	23.12
Ringduer	21.08	23.12
Rype	10.09	28(29).02
Hare	10.09	28(29).02
Skogsfugl	10.09	23.12

Tabell 2 viser at ender og ringduer er de minst beskattede matnyttige artene i Oppland, selv om store deler av fylket, spesielt Gudbrandsdalen og Vestoppland har store arealer med dyrket mark og mange næringsrike tjern og vassdrag som har gode bestander av ender.

Sammenlignet med landet for øvrig er Oppland på bunnen når det gjelder å beskatte ender. Noe bedre er det når det gjelder ringdue. Rype er den arten som det blir felt flest av. Dette har sammenheng med jaktens popularitet og at Oppland har store arealer som er velegnet for jakt på rype. (Tabell 2).

Oppland fylke består av snaut 20 millioner daa utmarksareal, inklusive vannareal. Når man trekker fra vann, utgjør privat grunn 6.9 millioner daa. Statsallmenninger står for 7.7 millioner daa utmarksarealer (39%) og annen statsgrunn utgjør 372.440 daa. Oppland er det fylket i Norge som har mest statsallmenningsgrunn. Bygdeallmenninger står for 4.37 millioner daa. Kommunene eier til sammen 114.011 daa (Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk 1982).

3.1 Småviltarter og jakttider i Oppland

Det finnes alt fra fjellrype til ender som holder til ved lavere-liggende og næringsrike skogstjern. De mest vanlige småviltartene som jaktes i fylket er li- og fjellrype, hare, skogsfugl, ender og ringduer (Tabell 1). I de fleste områdene er jakt med hund tillatt (tabell 4).

Tabell 2. Beregnet utbytte (antall felt) av noen småviltarter i Norge 1999/2000 . Kilde: (Statistisk sentralbyrå 2000)

Region	Storfugl, orrflugl og jerpe	Rype	Ender	Ringdue	Hare	Kråke	Skjære og nøtteskrike
Hele landet	55 900	551 600	59 200	47 200	42 600	50 000	40 200
Østfold	:	:	9 500	7 800	1 500	1 800	2 800
Akershus og Oslo	2 700	:	3 100	10 700	1 700	2 200	5 000
Hedmark	9 700	14 200	3 700	7 900	6 500	3 300	9 600
Oppland	2 600	22 400	1 000	2 900	4 700	1 700	3 300
Buskerud	4 800	9 000	1 100	5 000	3 500	1 200	2 500
Vestfold	:	:	6 400	5 700	:	1 300	1 500
Telemark	3 300	10 400	2 100	1 500	2 400	:	1 500
Aust-Agder	2 800	6 500	6 500	1 000	3 100	2 100	2 100
Vest-Agder	2 100	9 000	4 200	:	1 600	1 100	1 900
Rogaland	:	6 200	9 100	1 800	1 200	3 600	1 500
Hordaland	1 400	14 500	2 500	:	:	2 300	1 700
Sogn og Fjordane	:	11 000	:	:	:	3 000	:
Møre og Romsdal	1 700	21 300	1 200	:	1 100	3 800	1 000
Sør- Trøndelag	5 300	53 000	1 600	:	1 900	3 400	1 200
Nord- Trøndelag	9 500	99 800	1 300	:	3 000	4 900	1 500
Nordland	4 700	102 000	2 100	:	3 200	8 100	1 600
Troms	2 100	104 200	:	:	2 100	3 500	:
Finnmark	:	66 200	1 800	-	2 900	1 600	:
Uppgitt fylke	140	1 700	210	110	70	50	60

3.2 Bever

Det er ikke iverksatt jakt på bever i Oppland ennå, til tross for at det enkelte steder i fylket har eksistert bever i snart 30 år. Østre Toten kommune har fått innvilget jakt på bever, men jakttid er ikke fastsatt ennå. I jakttidene som blir gjeldende for 2002-2007 er jakttid for bever fra satt til 1.10 – 30.04. med mulighet for utvidelse til 15 dager i enkelte kommuner (langt mot nord eller høyt til fjells). Bestanden ser nå ut til å være tilstrekkelig stor til at den kan beskattes i enkelte områder av fylket og det beskrives derfor her noen sentrale elementer av beverforvaltning dersom rettighets-havere ønsker å åpne for jakt på bever i sine områder.

Beskatning av bever skjer enten ved fangst i feller eller ved jakt. Victor Conniebear 330 er eneste godkjent slagfelle til fangst av bever. Våren er det mest gunstige tidspunktet å jakte på, på grunn av lysforholdene. Beveren er mest aktiv om kvelden, natta og morgenen, så jakt på bever er morgen- og kveldsjakt. Mest vanlig er å postere slik at man har oversikt over beiteplassene. Fylkesmannen i Vest-Agder har, i samarbeid med blant annet Fylkesmannen i Oppland, utarbeidet en informativ folder som beskriver jakt, fangst og bruk av bever. Denne folderen kan man få ved å henvende seg til Fylkesmannen i Oppland, miljøvernavdelingen.

DN viser i sitt høringsnotat om nye jakt- og fangsttider for 2002-2007 til at, sitat: "...i dagens situasjon er det derfor et viktig forvaltningsmål å legge forholdene til rette for et økt jaktuttak, dels for å utnytte beveren som ressurs ved kjøtt og skinn, men også som ledd i skadeforebygging" Sitat slutt.

Fylkesmannen i Oppland ga i 1992 ut en rapport som het "Beveren i Oppland 1991" (Vagstein 1992). Konklusjonen den gang var at "Beveren forekommer, fåtallig, på flere lokaliteter i sørlige og sørøstlige deler av fylket. Det er ikke

registrert bever i Valdres eller i Gudbrandsdalen vest for Gudbrandsdalslågen".

Det er satt ut bever i Nordmarka, som grenser til Lunner og Jevnaker. På 1960-tallet satt ut bever i Gran kommune, men disse individene etablerte seg trolig i Hurdalssjøen. Det var i 1991 enkelte spredte registreringer av bever i Gran kommune, trolig som en følge av utsettingene som skjedde på 60-tallet. Fylesmann er nå i ferd med å gjennomføre en tilsvarende undersøkelse for å se på utviklingen i beverbestanden i Oppland. Resultatene vil bli presentert i en egen rapport.

Det er kommet nye forskrifter om jakttider, jakt og fangst og forvaltning av hjortvilt og bever fra 2002. Forskrifter finnes på Direktoratet for naturforvaltning sin hjemmeside: <http://www.naturforvaltning.no/> under *lover og forskrifter*.

4 Resultat

I dette kapitlet rapporteres resultatene fra undersøkelsen som ble gjennomført blant rettighetshaverne i Oppland vinteren 2001. Det er lagt vekt på å fremstille resultatene på en enkel og lettfattelig måte, ved bruk av frekvenstabeller og figurer.

4.1 Forvaltningsenhetene

Områdene som selger småviltjakt i Oppland er gruppert inn etter de ulike eiendomskategoriene for å studere forskjeller eller likeheter i måten arealene forvaltes på. Av de mottatte

svarene fordeler de ulike eiendomskategoriene slik **tabell 3** viser. Arealmessig dekker undersøkelsen ca. 70% av det totale utmarksarealet i fylket. Hvordan de ulike eiendomskategoriene som er med i undersøkelsen dekker opp det totale utmarksarealet i denne eiendoms-kategorien i fylket fremgår av **tabell 3**. Blant de forvaltningsenhetene som er med i undersøkelsen, drives det småviltjakt på nesten 11 millioner daa. 75% av det arealet som er med i undersøkelsen drives det dermed småviltjakt på.

Rettighetshaverne oppgir at det ikke drives småviltjakt på om lag 3,26 millioner daa terreng.

Tabell 3. Fordeling av svar etter eiendomskategori og areal (daa).

Eiendomskategori	Antall	Totalt areal med i undersøkelsen	Småviltjakt på areal	Prosent av oppgitt utm. areal for i fylket
Statsallmenning	14	7.783.001	5.320.000	68
Annen statsgrunn	4	104.600	104.600	28
Privat eiendom, en rettighetshaver	10	1.039.285	662.010	25*
Private eiendommer, organisert i lag	64	3.325.928	3.099.421	25*
Sameier/bygdeallmenninger	15	1.699.411	1.501.711	39
Uoppgitt	1	75.000	75.000	-
Sum	108	14.027.225	10.762.742	

*private rettighetshavere er slått sammen uavhengig av organiseringsform.

Undersøkelsen dekker godt opp statsallmenninger og sameier/bygdeallmenninger, mens annen statsgrunn (som det er relativt lite av i Oppland) og private eiendommer er dårligst dekket i undersøkelsen. Svarprosenten i undersøkelsen (50%) er noe lavere enn den arealmessige dekningen (70%). Det er dermed grunn til å anta at utvalget i undersøkelsen utgjør et representativt utvalg av rettighetshaverne innen fylket, og at det er en overvekt av store eiendommer, og hvor småviltet dermed er mer betydningsfullt, som er med. De som ikke har besvart undersøkelsen representerer sannsynligvis mindre eiendommer/forvaltningsenheter.

Gjennomsnittlig størrelse på statsallmenninger i Oppland som er med i denne undersøkelsen er 648 500 daa, mens private eiendommer med kun en rettighetshaver har en gjennomsnittlig størrelse på 94 500 daa. Private eiendommer som er organisert i lag,

har en gjennomsnittlig størrelse på 53600 daa og sameier/bygdeallmenninger har en gjennomsnittstørrelse på 106 200 daa. Man ser at de enkeltgrunneierne som har valgt å forvalte småviltressursene på egen hånd, besitter relativt store eiendommer. Disse enkelteidommene er i gjennomsnitt nesten dobbelt så store som et gjennomsnittlig areal på et utmarks-lag/grunneierlag i fylket.

4.2 Jakt med og uten hund

De fleste rettighetshaverne tillater småviltjakt med hund (**tabell 4**). Det er kun et fåtall av de private rettighetshaverne som ikke tillater bruk av hund under småviltjakt. Alle statsallmenninger som hadde svart tillater bruk av hund og alle bygdeallmenninger og sameier som hadde svart på undersøkelsen gjør det samme. Tidspunktet det åpnes for bruk av hund er ikke kartlagt. 95% av rettighetshaverne tillater bruk av hund.

Tabell 4. Oversikt over hvilke rettighetshaver som tillater bruk av hund under småviltjakt.

Jakt med hund?	Statsallmenning og annen statsgrunn	Privat eiendom, en rettighetshaver	Privat eiendom, organisert	Bygdeallmenning/sameie	Sum
Ja	16	11	62	15	104
Nei	0	1	4	0	5

4.3 Driftsplanbasert småviltforvaltning

Arbeidet med å utarbeide driftsplaner for småvilt har ikke kommet særlig godt i gang. Av 102 som har besvart dette spørsmålet i spørreskjemaet er det bare 9% som oppgir at de har utarbeidet driftsplan for småvilt (**tabell 5**).

Tabell 5. Andel rettighetshavere med driftsplan for småvilt i Oppland 1999-2000.

Driftsplan	Antall	Prosent
Ja	9	9
Nei	93	91
Totalt	102	100

4.4 Jaktmuligheter og bestandsvurderinger

Ut i fra rettighetshavernes egne vurderinger ser det ut til at de gjennomgående vurderer viltbestanden til å være mindre, enn hva de anser jaktmulighetene for å være (**Tabell 6**).

Det er liten faktisk kunnskap om hvor stor de ulike viltbestandene faktisk er ved jaktstart. Rettighetshavernes subjektive skjønn ser ut til å være gjeldende, og det kan i mange tilfeller være tilstrekkelig for å danne seg et visst innblikk i bestandsforholdene til de ulike småviltartene. Det er få rettighetshavere som har et godt, objektivt mål på bestandstettheten til småviltet.

Bestandsregistreringer før jaktstart har ikke vunnet innpass i den lokale småviltforvaltningen i Oppland. 83% (n=60) oppgir at de ikke takserer harebestanden. Den mest vanlige bestandsregistreringsmetoden når det gjelder hare ser ut til å være tilbakemeldinger fra jegere etter jaktslutt. Når det gjelder rype er det 73% (n=53) som oppgir at rypebestanden ikke takseres før jaktstart. Det er imidlertid enkelte rettighetshavere (10 stk) som har startet opp med rypeetaksering med stående fuglehund før jaktstart eller driver produksjonsundersøkelser (vingeinnsamling av skutt fugl). 6 rettighetshavere oppgir at de takserer skogsfugl (telling på leikplasser eller linjetaksering med hund). 77% (n=56) takserer ikke skogsfuglbestanden før jakta. Duebestandene er ikke rapportert taksert før jaktstart av noen rettighetshavere. Kun en rettighetshaver oppgir at andebestanden blir rapportert via jaktkortrapporteringen og ved observasjon. 98% (n=61) takserer ikke andebestanden før jaktstart.

Tabell 6. Gjennomsnittsscore på vurdering av jaktmulighetene og viltbestandene inne de ulike eiendoms-kategorier. 1= svært dårlige, 4= middels gode/nøytral og 7= svært gode

Viltart	Statsallmenning		Annen statsgrunn		Privat, en rettighetshaver		Privat, organisert i lag		Sameie/bygdeallmenning	
	Jaktmuligh.	Bestanden	Jaktmuligh.	Bestanden	Jaktmuligh.	Bestanden	Jaktmuligh.	Bestanden	Jaktmuligh.	Bestanden
And	4,17	3,67	-	-	3,60	3,40	3,61	3,61	4,17	3,60
Due	3,63	2,50	-	-	3,00	3,00	3,94	4,14	3,44	3,29
Skogsfugl	4,36	4,09	4,00	4,00	5,00	4,50	4,29	3,50	4,38	3,23
Rype	6,00	4,07	5,00	5,00	4,50	3,50	4,02	3,20	4,86	3,57
Hare	5,62	4,62	3,00	3,00	5,00	4,50	4,97	4,39	5,06	4,40

- betyr ingen rapportering

4.5 Faktiske jakttider

Tabell 7 viser de faktiske jakttidene som er gjengitt i undersøkelsen. Om lag halvparten av rettighetshaverne åpner for jakt på ender og duer fra første lovlig jakt dag (21.08). De øvrige rettighetshaverne åpner for jakt etter disse artene i perioden 10. september til 5. oktober.

For hare, rype og skogsfugl er det om lag 1/3 av rettighetshaverne som åpner for jakt fra første lovlig jakt dag (10.9). For hare og rype er det en klar tendens til at statsallmenninger ikke åpner for jakt før tidligst den 15. 9. Hos private grunneiere med kun en rettighetshaver eller i bygdeallmenninger/sameier er det mer vanlig å åpne for jakt fra første lovlig jakt dag. Hos utmarkslag/grunneierlag er det bare om lag 1/3 som åpner for jakt fra første jakt dag (**Tabell 7**).

Tabell 7. Jaktidsramme (grønn skravur) og start på jakttiden (antall som har jaktstart denne dato) for ulike småviltarter i de forskjellige eiendomskategoriene. SA= statsallmenning, BA= bygdeallmenning og PG1 = privat grunn med en rettighetshaver PG org= Privat grunn med flere rettighetshavere.

	August		September			Oktober					November					Desember					Januar					Februar						
	21	25	1	5	10	15	20	25	1	5	10	15	20	25	1	5	10	15	20	25	1	5	10	15	20	25	1	5	10	15	20	25
Gress	23																															
- ender																																
SA	6																															
BA	1 1 1																															
PG1	1																															
PGorg	1 5 2 2 2																															
Ring-duer	23																															
SA	7																															
BA	1 1 1																															
PG1	1																															
PGorg	1 4 2 2 2																															
Hare	28																															
SA	4 10																															
BA	4 2 2																															
PG1	7 1																															
PGorg	15 14 3 4 11 1 5																															
SKOG	23																															
S-																																
FUGL																																
SA	3 6 1 2																															
BA	6 3 1																															
PG1	7 1																															
PGorg	9 10 3 4 10 3 2 1																															
Rype	28																															
SA	1 12 1																															
BA	8 3 2																															
PG1	4 1																															
PGorg	11 16 3 2 4 1																															

4.6 Tilgjengelig areal til jakt og årsaker til innkorting av jakttider

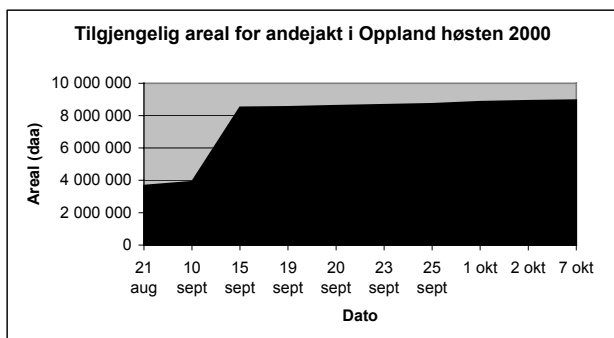
Her vil den enkelte småviltart bli omtalt og de mest fremtredende årsaker til at jakttidsrammen ikke utnyttes fullt ut bli beskrevet. Kun de hyppigst forekommende svar er tatt med i tabellene, slik at totalt antall svar eller prosentandelen ikke nødvendigvis blir 100%. Det er ikke gjort skille på de ulike eiendomskategoriene. Hver forvaltningsenhet kunne krysse av opptil 5 årsaker. For den enkelte småviltart er tilgjengelig areal for jakt ut i fra tidspunktet det åpnes for jakt vist i figurer.

And

Det er organiseringen av jaktområdet og jaktkortutforming (ikke utformet eget jaktkort eller salg av jaktkort i det hele tatt for gressender) som er de viktigste årsakene til at andejakta ikke blir utnyttet optimalt. Salg av jaktkort gir liten inntekt er en annen viktig årsak. Argumenter som "dyr på beite" og "jakt nær bebyggelse" kommer nokså langt ned på prioriteringslista. Gressender har jakttidsramme fra 21.8, de øvrige jaktbare andeartene har jakttidsramme fra 10.9 (**tabell 1**). Det var 102 avkryssninger på spørsmålene om årsaker, slik at prosentforholdet er tilnærmet likt antallet (**tabell 8**).

Tabell 8. De viktigste årsakene til at jakttidsrammen for ender ikke utnyttes fullt ut.

Årsak	Antall svar
Jakt etter ender er ikke administrert gjennom salg av jaktkort i denne perioden	14
Området er ikke organisert i egnede enheter til andejakt	13
Jakt etter ender er ikke administrert gjennom salg av jaktkort i det hele tatt	13
Salget av jaktkort gir så liten inntekt at det er ikke interessant å utnytte denne arten	12
Tidlig jaktstart fører til mye ekstraarbeid med kortsalg, oppsyns og kontrolloppgaver m.m.	8
Ønsker ikke at det skal drives jakt etter ender	7
Redd for at det blir jaktet ulovlig etter andre arter i området	6
Ønsker ikke jakt i nærheten av bebyggelse	5
Jakt vil forstyrre dyr på beite	5

Figur 2. Tilgjengelig areal for andejakt i Oppland fra 21. aug. og utviklingen videre utover høsten 2000.

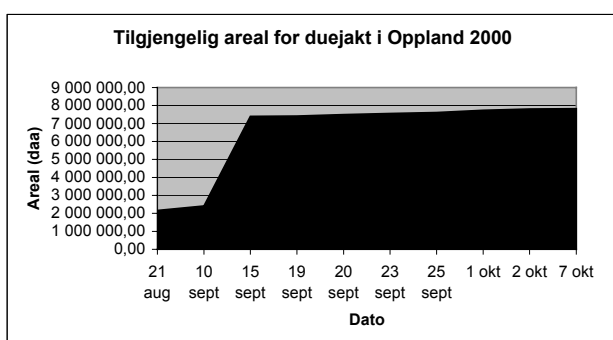
5 342 014 daa av totalt 9011600 daa som er oppgitt areal til andejakt er utilgjengelig for jakt fra 21. august. Tilgjengelig areal fra 21. august utgjør 41 % av arealet i undersøkelsen som andejakt selges på (**figur 2**). Fra 10. september er 43% av arealet tilgjengelig, mens fra 15. september er 94% av arealet tilgjengelig for jakt.

Due

Det er organiserings og jaktkortutforming som er de viktigste årsakene til at duejakta ikke blir utnyttet optimalt. Liten inntekt fra duejakt er en annen viktig årsak (**Tabell 9**). Ringdue har jaktidsramme fra 21.8 (**tabell 1**). Det var 79 avkryssninger på dette spørsmålet til sammen.

Tabell 9. De viktigste årsakene til at jaktidsrammen for ringduer ikke utnyttes fullt ut.

Årsak	Antall svar	Prosent
Området er ikke organisert i egnede enheter for ringduejakt	13	17
Jakten er ikke administrert gjennom salg av jaktkort	13	17
Salget av jaktkort gir så liten inntekt at det er ikke interessant å utnytte denne arten	10	13
Tidlig jaktstart fører til mye ekstraarbeid med kortsalg, oppsyn og kontrolloppgaver m.m.	6	8
Man får jakte ringduer dersom man får tillatelse av grunneieren på den aktuelle eiendommen	6	8
Ringduejakt vil forstyrre dyr på beite	6	8

Figur 3. Tilgjengelig areal for duejakt i Oppland fra 21 aug. og utviklingen videre utover høsten 2000.

5744800 daa av totalt 7908800 daa terreng som det er duejakt på blir ikke benyttet fra første dag i jaktidsrammen. Tilgjengelig areal fra 21. august utgjør 27% av arealet i undersøkelsen som har jakt på due. Fra 10. september er det 30% av arealet som er tilgjengelig, mens fra 15. september er 93% av arealet tilgjengelig for duejakt.

Jakt på ender og due

I over halvparten av statsallmenningene blir det ikke åpnet på jakt etter ender og due før det åpnes for jakt på ryp/skogsfugl. Dette skjer vanligvis 10. eller 15. 09. Det er en svært liten andel av statsallmenningene som har utarbeidet eget jaktkort for ender og due. Hovedgrunnene til dette er vist i **tabell 8 og 9**. Den viktigste årsaken i Oppland til at jaktidsrammen ikke blir utnyttet fullt ut i statsallmenninger når det gjelder ender, er fordi dette fører til mye ekstraoppgaver med kortsalg, oppsyn osv. Liten inntekt fra jaktkortsalg kommer deretter. På delt tredje plass kommer dyr på beite og at det ikke er utarbeidet eget jaktkort for ender.

Fjellstyrene vurderer mulighetene for jakt på ender i statsallmenningene som middels gode og bestandene som noe under middels. For due vurderes jaktmulighetene som litt under middels, mens bestanden vurderes som dårlig (**tabell 6**). Dette er ikke uventet, siden mesteparten av arealene som statsallmenningene disponerer ligger høyt og dermed er dårlig egnet som habitat for due, siden denne arten er mer knyttet til kulturlandskapet.

Halvparten av bygdeallmenningene oppgir at de selger jaktkort på disse artene fra 21.8. Jaktmulighetene for ender vurderes til noe over middels, mens bestanden vurderes til å være litt under middels (**tabell 6**). Når det gjelder due vurderes jaktmulighetene til å være noe under middels, mens bestanden vurderes som dårlig (**tabell 6**). 53% av de private grunneierne oppgir at de har jaktstart fra første 10.9. på ender og 62% oppgir jaktstart den 10.9 for due.

Viktigste årsak til at private grunneiere ikke utnytter jaktidsrammen når det gjelder ender er at det gir liten inntekt. Andre årsaker som rapporteres er at det ikke er eget jaktkort, grunneier ønsker ikke jakt, er redd for ulovlig jakt og at det fører til mye ekstraoppgaver med kortsalg, oppsyn m.m.

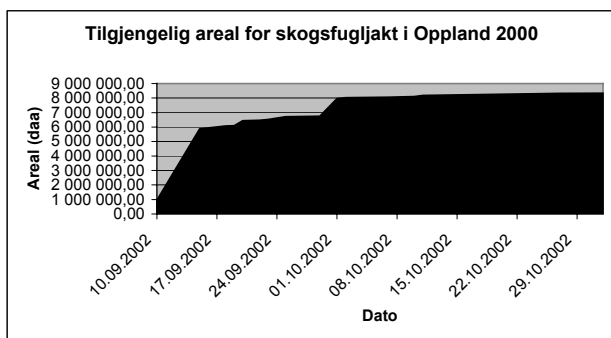
Skogsfugl

Det er dyr på beite som er den klart viktigste årsaken til at skogsfugljakt ikke utnyttes optimalt. Noe overraskende er det at enkelte private rettighetshaverne leier ut jaktretten for småvilt (skogsfugl) til storviltjegere. 13% oppgir at de har leid bort retten til småviltjakt sammen med retten til å drive storviltjakt. At det er 13% som svarer at det ikke er ønskelig med skogsfugljakt kan skyldes liten bestandstetthet eller henge sammen med utøvelse av storviltjakt (**tabell 10**). Det var 70 avkryssninger på spørsmålet.

Det er vanlig å innføre restriksjoner på om man kan skyte brunfugl (røy/orrhøne) eller tiur/orrhane. Av de 88 rettighetshaverne som har svart på spørsmålet om beskatningsreguleringer fordeler det seg likt (19% på hver) om det er lov å skyte "brunfugl" eller tiur/orrhane. De øvrige (62%) gjennomførte ikke noen slike tiltak. Argumentene for å innføre restriksjoner av denne type går vanligvis på lave bestandstettheter og et ønske om å spare produksjonsfugl for å øke bestanden av skogsfugl.

Tabell 10. De viktigste årsakene til at jakttidsrammen for skogsfugl ikke utnyttes fullt ut.

Årsak	Antall svar	Prosent
Jakt vil forstyrre dyr på beite	20	29
Ønsker ikke at det skal være jakt etter skogsfugl	9	13
Terreng er leid bort til jegere som jakter på storvilt i samme område	9	13
Området er ikke organisert i egnede enheter for skogsfugljakt	6	9
Jakten er ikke administrert gjennom salg av jaktkort	5	7
Tidlig jaktstart fører til mye ekstraarbeid med kortsalg, oppsyns og kontrolloppgaver m.m.	5	7
Salget av jaktkort gir så liten inntekt at det er ikke interessant å utnytte denne arten	5	7
Jakt etter skogsfugl vil virke forstyrrende på jakt etter andre og mer interessante viltarter	4	6

Figur 4. Tilgjengelig areal for skogsfugljakt i Oppland fra 10. sept. og utviklingen videre utover høsten 2000.

Av totalt 8462905 daa er kun 11% av dette tilgjengelig for jakt fra 10. september, fra 15. september er 69% av arealet tilgjengelig. Fra 1. oktober er 94% av arealet som er med i undersøkelsen tilgjengelig for skogsfugljakt.

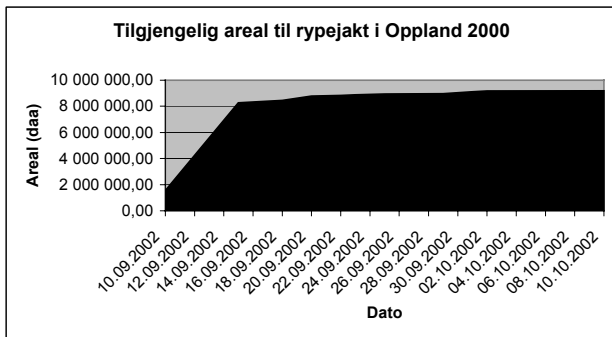
Rype

Som for skogsfugl er det dyr på beite som er hovedårsaken til at jaktidsrammen ikke utnyttes fullt ut. Noe overraskende er det at mange oppgir at rypejakten fører til mye ekstraarbeid og oppsynsoppgaver m.m (tabell 11). (Det var kun 42 avkryssninger på spørsmålet).

68% av de som har svart på tilleggsspørsmålet om beskatningsreguleringer (n=63) oppgir at de gjennomfører regulering av jakttrykket etter rype. 26% begrenser antall jegere med hund, mens 23% har tidligere jaktslutt. 18% har utsatt jaktstart og 13% begrenser antall jegere uten hund.

Tabell 11. De viktigste årsakene til at jaktidsrammen for rype ikke utnyttes fullt ut.

Årsak	Antall svar	Prosent
Jakt vil forstyrre dyr på beite	18	43
Tidlig jaktstart fører til mye ekstraarbeid med kortsalg, oppsyns og kontrolloppgaver m.m.	6	14
Jakten er ikke administrert gjennom salg av jaktkort	4	10
Jakt etter rype vil virke forstyrrende på jakt etter andre og mer interessante viltarter	4	10
Terreng er leid bort til jegere som jakter på storvilt i samme område	3	7
Området er ikke organisert i egnede enheter for rypejakt	2	5
Terreng er leid bort til jegere som jakter på andre småviltarter i samme område	2	5

Figur 5. Tilgjengelig areal for rypejakt i Oppland fra 10. sept. og utviklingen videre utover høsten 2000.

16,7% av totalt 9 382 610,00 daa som er med i undersøkelsen er tilgjengelig for jakt fra 10. september til rypejakt. Fra og med den 15. september er derimot 88% av arealet tilgjengelig.

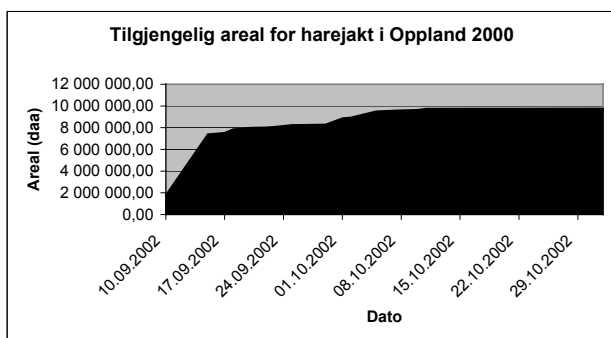
Hare

Dyr på beite som er den viktigste årsaken til at jaktidsrammen ikke utnyttes fullt ut (**tabell 12**). Som for skogsfugl, er det mange som oppgir at terrenget, og dermed retten til småviltjakt, er leid bort til storviltjegere. Det var 80 avkryssninger på spørsmålet.

Det er 40% av de som har besvart tilleggsspørsmålet om beskatningsreguleringer (n=92) som oppgir at de gjennomfører reguleringer av jakttrykket etter hare. De vanligst måtene å begrense jakttrykket på er å begrense antall jegere med hund (28%), deretter kommer utsatt jaktstart (24%) og tidligere jaktstutt (21%). 13% gjennomfører begrensning av antall jegere med hund.

Tabell 12. De viktigste årsakene til at jaktidsrammen for hare ikke utnyttes fullt ut.

Årsak	Antall svar	Prosent
Jakt vil forstyrre dyr på beite	31	39
Terrenget er leid bort til jegere som jakter på storvilt i samme område	11	14
Området er ikke organisert i egnede enheter for harejakt	7	9
Tidlig jaktstart fører til mye ekstraarbeid med kortsalg, oppsyns og kontrollopgaver m.m.	7	9
Jakt etter hare vil virke forstyrrende på jakt etter andre og mer interessante viltarter	5	6
Jakten er ikke administrert gjennom salg av jaktkort	4	5
Salget av jaktkort gir så liten inntekt at det er ikke interessant å utnytte denne arten	4	5

Figur 6. Tilgjengelig areal for harejakt i Oppland fra 10. sept. og utviklingen videre utover høsten 2000.

Av totalt 9896777 daa som er med i undersøkelsen er det kun 18% av dette som er tilgjengelig for jakt fra 10. september. Fra 15. september er 75% av arealet tilgjengelig for jakt.

Jakt på rype, hare og skogsfugl

Rypejakten kan starte den 10. september i følge jaktidsrammen, men det fleste statsallmenningene slipper ikke jegere til før den 15. september. Det samme er tilfelle for jakt på hare. Hovedårsaken til denne forsinkelsen begrunnes ut i fra dyr på beite (**tabell 10 og 11**). For skogsfugl er det kun en av 12 statsallmenninger som åpner for jakt fra den 10.9.

Fjellstyrene vurderer mulighetene for jakt på skogsfugl i statsallmenningene som middels gode og bestandene som middels gode. For rype og hare vurderes jaktmulig

hetene som meget gode, mens bestandene av rype og hare vurderes som middels til god (**tabell 6**).

Over halvparten (60% og 54%) av bygdeallmenningene har jaktstart etter henholdsvis rype og skogsfugl den 10.9. For hare er det bare 35% av bygdeallmenningene som har jaktstart den 10.9. Allmenningenes egen vurdering av jaktmulighetene for skogsfugl og rype vurderes til gode, mens jaktmulighetene for hare vurderes til å være meget gode. Bestanden vurderes til være dårlig for skogsfugl, litt under middels for rype og litt over middels for hare.

Kun 34 % av de private rettighetshaverne oppgir jaktstart fra første lovlige jakt dag på hare, 33% rapporterer det samme for skogsfugl og 35% på rype. Det er en tendens til at privat grunn med kun en grunneier åpner for jakt etter rype, hare og skogsfugl tidligere enn privat grunn, organisert i lag (**tabell 5**).

4.7 Samjakt

Undersøkelsen tok ikke opp dette forholdet direkte i spørreskjemaet, men det er mulig å si noe om i hvilken grad forvaltningsenhetene praktiserer samjakt mellom småvilt og hjortevilt ut i fra jakttidene og eventuelle opphold i jakt i løpet av sesongen for de enkelte småviltartene. De som har angitt opphold i jakta for ulike viltarter har sannsynligvis gjort dette ut i fra hensyn til utøvelse av hjorteviltjakt. Elgjakta starter den 25. september i Oppland og pågår ut oktober måned. Den første uken av elgjakta er det mange som praktiserer opphold i småviltjakta. Villreinjakta starter den 21. august og pågår ut september, men i enkelte områder er villreinjakta avsluttet før småviltjakta starter (f.eks ottadalsområdet). Det er vanlig å praktisere samjakt mellom villrein og småviltjakt.

Når det gjelder ender (n=47), er det 5 forvaltningsenheter (10%) som oppgir at det er opphold i jakta. Dette skjer i perioden fra 25. sept til 10 oktober. Det er to forvaltningsenheter som kun har jakt etter ender en kort periode, henholdsvis 10 og 20 dager, slik at jakt etter ender ikke skal komme i konflikt med annen jakt. Begge disse har jaktslutt før 1. oktober. 3 forvaltningsenheter har jaktstart på ender etter den 1. oktober.

Det er 7 forvaltningsenheter (15%) som rapporterer opphold i duejakta (n=46). Oppholdet i duejakta faller sammen med jaktstart på elg den 25. sept. Sannsynligvis er dette oppholdet i ande- og duejakta av mer generell karakter og omfatter trolig alle småviltartene innenfor disse jaktområdene. Ett område har kun duejakt i en 10 dagers periode fra 21.-31. august.

For småviltarter hvor jakt drives i områder som kan komme i konflikt med hjorteviltjakt, er det noe mindre grad av samjakt. For rype (n=66) er det 9 forvaltningsenheter (13%) som har opphold i jakta i forbindelse med første uke i elgjakta. Det er også to forvaltningsenheter som avslutter rypejakta før 1. oktober. 5 forvaltningsenheter har jaktstart på rype etter 1. oktober (**tabell 7**).

For skogsfugl (n=74) er det 20 forvaltningsenheter (27%) som rapporterer opphold i jakta, i forbindelse med den perioden elgjakta starter. Antall dager med opphold i jakta varierer fra 5-20 dager, med det gjennomsnitt på 10 dager. I tillegg har 21 forvaltningsenheter (28%) utsatt jaktstart på skogsfugl til etter 1. oktober (**tabell 7**).

Hare (n=89) har også liten grad av samjakt. 17 forvaltningsenheter (19%) som har opphold i jakta i månedsskiftet september-oktober. Lengden på oppholdet varierer mellom 5-26 dager, med et gjennomsnittlig opphold på 9 dager. Det er også vanlig at jaktstart på hare utsettes til etter første uke av elgjakta er gjennomført. 23 forvaltningsenheter har en slik praksis (**tabell 7**).

4.8 Inntekter fra småviltjakta

Resultatet viser at det er få forvaltningsenheter som klarer å få særlig mer ut enn 0,50 kroner/daa fra småviltjakta, men det finnes eksempler på at man faktisk kommer opp mot 2-3 kroner /daa (**tabell 13**). De fleste (93%) som rapporterer verdien av småviltjakt har en inntekt fra småviltjakt som ligger under 1 krone/daa. Kun 7% av rettighetshavere rapporterer om høyere inntekt fra salg av småviltjakt.

Mange rettighetshaverne som ikke utnytter jaktidsrammen fullt ut begrunner dårlig utnyttelse av jaktidsrammen ut i fra at det er så liten inntekt fra småviltjakta, at det ikke lønner seg å satse på salg av denne typen jakt. Gjennomsnittlig inntekt per daa i denne undersøkelsen viser at rettighetshaverne i gjennomsnitt får ca 0,40 kr/daa i inntekter fra småviltet (hytteutleie og lignende inkludert). Verdien som det er mulig å hente ut fra småviltjakt henger også sammen med terrengtype, viltbestand osv., slik at det blir litt feilaktig å bare vurdere inntekter opp mot eiendommer og organiseringsform.

Samla inntekter fra småviltjakta i statsallmenninger og annen statsgrunn er gjengitt i **tabell 13**. De fleste statsallmenninger har inntekter under 0,50 kr/daa fra småviltjakt.

De samlede inntektene fra småviltjakta hos private grunneiere i Oppland er gjengitt i **tabell 13**. En forvaltningsenhet blant de private grunneierne oppgir at de tjener 30.000 kr for å leie ut 10.000 daa småviltterreng.

Tabell 13. Oversikt over inntekter fra småviltjakta omregnet i kroner/daa i ulike eiendoms-kategorier.

Inntekt (Kr/daa)	Stats-allmenning	Statens grunn	Privat, en rettighetshaver	Privat, grunneierlag/ utmarkslag	Sameie/ bygde-allmenning	Total
0,00-0,50	8	1	5	40	6	60
0,51-1,00	2		1	9	4	16
1,01-1,50	1					1
1,51-2,00		1		2	1	4
2,01-2,50						0
2,51-3,00				1		1
Antall	11	2	6	52	11	82

4.9 Bestandsregistreringer av bever i Oppland høsten 2000

I 1991 var det registrert bever i kommunene Jevnaker, Lunner, Gran, Østre Toten, Øyer, Ringebu, Sel, Dovre og Lesja. I Gran ble det satt ut bever i 1964 i Lomtjern/Hurdalssjøen.

I forbindelse med denne undersøkelsen er det i tillegg registrert at beveren har utvidet utbredelsesområdet sitt i fylket og etablert seg på vestsiden av Gudbrandsdals-lågen, blant annet i elva Rinna som renner ut ved Vingrom, sør for Lillehammer (min observasjon) og i Svartevja i Gudbrandsdalslågen (Lillehammer) og Gausa-vassdraget som renner gjennom Gausdal, er det nå registrert bever (**tabell 14**).

Tabell 14. Oversikt over hvilke kommuner i Oppland det er registrert bever i 1991 og utvikling 10 år senere (2001). Kilde: Fylkesmannen i Oppland, rapport 12/92 og data fra dette prosjektet.

Kommune	Registrert 1991	Registrert i spørreundersøkelsen 2001	Kommentar
Lunner	Ja	Ja	Flere lokaliteter registrert 2001
Jevnaker	Ja	Nei	
Gran	Ja	Ja	
Østre Toten	Ja	Ja	Flere lokaliteter registrert 1991
Vestre Toten	Nei	Ja	Etablert i 1997
Øyer	Ja	Ja	Åstavassdraget + enkelte tjern
Ringebu	Ja	Ja	Flere lokaliteter registrert 1991 og 2001
Sør-Fron	Ja	Nei	Grenser til Atnasjøen (beverlokalitet)
Sel	Ja	Nei	Stokkvatnet?
Dovre	Ja	Ja	Flere lokaliteter registrert 1991
Lesja	Ja	Nei	Bever registrert i 1991 og 2001, ikke rapportert
Lillehammer	Nei	Ja	To lokaliteter registrert i 2001
Gausdal	Nei	Ja	Registrering i samme vassdrag som en av obs. i Lillehammer

Siden det var noe lav svarprosent når det gjaldt beverregistreringer, er det store arealer som ikke er dekket opp. I Lesja kommune kjenner vi til at det forekommer bever i dag, uten at dette ble rapportert inn. Dette kan skyldes spørreskjemaets utforming, men også liten respons på denne delen av spørreundersøkelsen. Rettighetshaverne skulle bare rapportere om bestandssituasjonen for småviltet på eget jaktområde, ikke hva som fantes innen kommunen.

5 Diskusjon

Her drøftes resultatene fra undersøkelsen og aktuelle forslag til tiltak foreslås. Hvordan rettighetshaverne kan nytte småviltet som en sterkere del av næringsgrunnlaget på sin eiendom er viet en del oppmerksomhet. Ut i fra resultatene er det først og fremst måten rettighetshaverne er organisert på arealmessig, og utformingen av jaktkortene som gjør at arter som ender og duer blir lite utnyttet i dag.

Norsk viltforvaltning er i endring. Prosjektet "Lokal forvaltning av de høstbare vilt- og fiskeressursene" (1996 – 1999) ble opprettet i samråd mellom Miljøverndepartementet og Landbruksdepartementet (Direktoratet for naturforvaltning 1996). Målet med prosjektet var at den praktiske forvaltningen av vilt- og fiskeressursene i den grad det er hensiktsmessig innen 2006 skal utøves lokalt, det vil si av rettighetshaverne. Grunneierorganisasjonene (Norges skogeierforbund og Norges Bondelag) startet samtidig opp et tilsvarende prosjekt for rettighetshaverne der ett av målene var å skape mer næringsinntekter av utmarka. Ser man isolert på småviltforvaltningen i Oppland, ser det ikke ut til at rettighetshaverne er seg bevisste på at det ligger et potensiale i å utnytte de ressursene som eiendommene faktisk besitter på en optimal måte. Det er rapportert flere eksempler på at jaktretten på småvilt er leid ut til storviljegere, og det er dermed nærliggende å tro at småviltjakten således ikke vil bli utnyttet særlig godt, selv om undersøkelsen ikke gir grunnlag for å konkludere med dette. Rettighetshaverne bør skille småvilt- og storviltjakt fra hverandre når jaktretten leies ut og i større grad jobbe for at samjakt kan gjennomføres. Det ligger også et klart utnyttet potensiale i å forsøke å legge bedre til rette for jakt på ender og ringduer. Et slikt tilbud vil muligens skape en lavere terskel for potensielle jegere til å begynne med jakt.

Den omorganiseringen som har skjedd den siste 20-års perioden og som fortsatt skjer innen vilt- og fiskeforvaltningen i kommunene, skal bidra til økt lokal forvaltning og verdiskapning med basis i blant annet småviltressursene. Lokalnivået vil i den framtidige viltforvaltningen bli den sentrale arenaen for praktisk viltforvaltning, der samarbeidet mellom rettighetshaverne, kommunen og brukerne er viktig for å lykkes. Dette gjelder både for å opprettholde høstbare bestander av de jaktbare artene samtidig som det legges sterkere føringer for en lokal verdiskapning. I tillegg er det et mål å bedre befolkningens adgang til blant annet småviltjakt (Østdahl og Dervo 1996; Dervo og Østdahl 1997; Dervo 1998).

Som nevnt innledningsvis, vil en større del av ansvaret for viltforvaltningen etter hvert bli tillagt rettighetshaverne og kommunene. Det offentlige forvaltningsapparatet har til nå ikke involvert seg særlig mye i småviltforvaltninga, det er mest på storviltsida at dette har skjedd og her er det i første rekke godkjenning av driftsplaner og kvotetildelinger som har vært de offentlige oppgavene. Småviltforvaltningen skal, i likhet med storviltforvaltningen, på sikt bli mer driftsplanbasert. Det er en svært liten andel av rettighetshaverne i Oppland som oppgir at de har utarbeidet driftsplan som grunnlag for småviltforvaltningen, selv om Oppland er ett av de fylkene som tidligere har ligge langt fremme på dette feltet (Dervo og Østdahl 2000). Av 102 som har besvart dette spørsmålet i spørreskjemaet er det bare 9% som oppgir at de har utarbeidet driftsplan for småvilt. Dette er allike-

vel en høyere andel enn hva som er inntrykket av situasjonen i landet for øvrig når det gjelder driftsplanbasert småviltforvaltning (Dervo i trykk, Dervo og Østdahl 2000). I 1999 ble det registrert 10 driftsplaner for småvilt i Oppland (Dervo og Østdahl 2000), som ved nærmere undersøkelser viste seg å ikke oppfylle alle kriteriene for å defineres som en driftsplan. Mange av disse planene var kombinasjonsplaner med driftsplaner for storvilt og bar mer preg av å være en oppramsing av småviltressurser, uten økonomi, næring og tiltaksdel.

Næringsutvikling i bygdene har blitt høyt prioritert av lokale, regionale og sentrale myndigheter etter hvert som det har blitt mindre rom for økt verdiskapning innenfor den tradisjonelle landbruksproduksjonen. Landbruksnæringen har vært og er fremdeles inne i en omstillingsprosess som har vært preget av reduksjon i arbeidskraftbehovet og mindre lønnsomhet med tradisjonelle utnyttelsesmåter. Utnyttelse av småviltjakten (utleie av jaktretten/jaktkortsalg) med en del ekstra tilleggstjenster eller "innpakking" vil her kunne utgjøre et viktig supplement til den lokale næringsutviklingen, hvis forholdene ligger til rette for slik utnyttelse.

5.1 Tilgangen til jakt

Arealmessig er det liten tilgang til jakt etter ender og duer fra første lovlig jaktdag, dersom man følger jakttidstrammen. Faktisk er det dårligere prosentvis tilgang for jakt på rype, skogsfugl og hare i perioden fra 10. september til 15. september enn hva det er for gressender og ringduer fra 21 august.

Aas og Vorkinn (1995) gjennomførte en spørreundersøkelse blant jegere som viste at 75% av de som kun jaktet småvilt i 1994 hadde jaktet mer, dersom jaktmulighetene ble bedre. 57% av jegerne ønsket felleskort for småviltjakt, men interesse for kun å jakte på rype, skogsfugl eller hare var ikke spesielt utpreget.

Rettighetshaverene, i samarbeid med forvaltningsmyndighetene, bør føle et visst ansvar for å stimulere til at man også beskatter andre småviltarter enn de som vanligvis er mest populære. For førstegangsjegeren vil for eksempel andejakt eller duejakt være et interessant og spennende alternativ for å oppleve jaktens gleder (Kirkemo 1999). Det er et dårlig tilbud på and- og duejakt i dag, slik småviltjakten er administrert i mange jaktområder/utmarkslag. Rettighetshaversiden må med andre ord legge bedre til rette for at brukersiden kan få tilgang til en vare som ligger der, men allikevel er vanskelig tilgjengelig, fordi det ikke er god nok informasjon eller tilrettelegging. Rimelige jaktkort til yngre jegere (under 21 år) er også et tilbud som stimulerer til økt interesse for jakt. Det er i enkelte kommuner/allmenninger innført at yngre jegere får halv pris på jaktkort eller at lokale førstegangsjegere får gratis jaktkort det første året de jakter. Likeledes er det flere fjellstyrer som arrangerer gratis jegerprøvekurs for innenbygdsboende ungdommer.

Inntekter fra småvilt

For småviltjakt er det ikke uvanlig å regne mellom 0,50 og 1 krone/daa når man fastsetter verdien på denne type jakt på generelt grunnlag (Fremming 2000), men dette tallet virker å være noe høyt. En undersøkelse gjennomført av NORSKOG (1997) blant 70 eiere av større eiendommer i Norge, viser at 40 % har inntekter under 0,50 kr/daa, 19% har inntekter mellom 0,50-0,99 kr/daa og 27% har inntekter

mellom 1,00-1,49 kr/daa. Kun 13% har inntekter over 1,50 kr/daa.

Utleie av småviltjakt sammen med storvilt jakt er omtalt tidligere. Det finnes eksempler i Oppland på at småviltjakten er leid bort sammen med storviltjakten på et 30.000 daa stort terreng for 500,-. Eksempler av denne type bidrar ikke til å skape økte inntekter av småviltjakta eller bedre tilgang til jakt, selv om det kan tenkes at de som har leid terrenget hvor jaktrett på små- og storvilt inngår, jakter både storvilt og småvilt på terrenget de har leid. Resultatene i denne undersøkelsen viser at rettighetshaverne gjennomsnittlig oppnår 0,40 kr/daa ved å selge jaktkort på småvilt, separat fra storviltjakten. Utvides tilbudet med flere alternativer, eksempelvis salg av treningskort til trening av jakthunder før jakta, utleie av hytte inkludert i terrengleien eller salg av jaktpakker av litt mer eksklusiv karakter i perioder eller områder som er egnet for dette vil inntektmulighetene øke.

De ulike organiseringsformene

De kan synes som at store, private grunneierne som ikke er tilsluttet noen form for utmarkslag eller andre forvaltningsenheter, ser ut til å tenke mer næringsrettet og utnytter bedrene de eksisterende rammevilkårene og også inntekspotensialet for småviltjakt. Blant annet åpner disse for tidligere jaktstart og har ofte noe høyere gjennomsnittsinntekt per daa fra småviltjakt på sin eiendom. Dette kan henge sammen med de produktene de tilbyr kjøper i form av overnattingsmulighet eller andre tilbud.

Dagens organisering i utmarkslag og grunneierlag kan i seg selv være et hinder for å skape større inntekter fra småviltjakt, fordi man internt i organisasjonen ikke er enige om hvilken strategi de skal føre (jakte selv, selge rimelige småviltkort til folk i bygda eller tenke næringsrettet) med hensyn til utbudet av småviltjakt. Dette ser man tydelig i forhold til debatten omkring storviltjakt i enkelte utmarkslag i fylket. Det som er klart, er at uten samarbeid – enten innad i laget eller mellom lag- kommer man ikke langt. Det er mange små eiendommer i Oppland, slik at disse alene ikke har mye å tilby småviltjegeren.

Statsallmenninger har en del lovpålagte føringer om hvordan man skal forvalte småviltjakten, prisfastsettelse osv. og må forholde seg til det eksisterende lovverket med forskrifter. Det er dermed vanskelig å direkte sammenligne statsallmenninger med de øvrige organiseringsformene.

5.2 Organisering av jaktkortområder og jaktkortsalg i Oppland

Generelt er Oppland preget av mange og relativt små jaktkortområder blant de private grunneierne eller grunneierlagene, og enkelte store statsallmenninger. Ett tiltak som kan bidra til å øke både inntekter og bedre muligheter for å tilby bedre jaktområder, er å slå sammen små enheter til større jaktområder i langt større grad enn hva som er gjort til nå. Sett fra jegerens synspunkt er det en fordel med store enheter å jakte i, slik at man unngår store jegerkonsentrasjoner og dermed følelsen av å "jakte oppå hverandre" slik man gjør i enkelte områder i dag. Ideelt sett burde det være ett felles jaktkort på småvilt for hele eller deler av fylket, f.eks for ett dalføre med alle tilhørende kommuner, men dette vil neppe være gjennomførbart på kort sikt. Mange steder må man kjøpe flere jaktkort for å kunne jakte i hele kommunen man er bosatt i. Dette er en problemstilling som

grunneierne selv bør gripe fatt i. Rettighetshaverne har oppgitt at en av de viktigste grunnene til at jakt på ender og duer ikke tilbys, er at området ikke er organisert i egnede enheter for slik jakt. Det er rettighetshaverne selv som må ta initiativ for å få til gode ordninger for administrasjon og salg av småviltjakt etter ender og duer. Jakt etter gressender og duer foregår hovedsakelig i tilknytning til våtmarksområder eller vassdrag (ender) eller i tilknytning til kulturlandskap/områder hvor det dyrkes kornvekster. Disse småviltartene er vanligvis nokså tallrike der de finnes og enkle å beskatte.

Liten inntekt fra jaktkortsalg eller liten etterspørsel etter slik jakt (gressender og duer) kan komme av at det ikke finnes et godt tilbud/tilrettelegging eller at det er for liten informasjon om hvor man kan drive denne type jakt. Svært mange jegere synes det er for tungvint å måtte finne frem til den enkelte grunneier for å spørre om lov til å utøve jakt etter due eller ender på hans eiendom. Grunneierne gir dessuten ofte tillatelse til slik jakt dersom man spør, uten å ta seg betalt for denne tjenesten. Det er alt for få jaktområder som selger jakt etter gressender fra 21.august. Denne problemstillingen burde spesielt de forvaltningsenheter og grunneierne som eier arealer nær befolkningssentra ta på alvor. I tillegg bør de enkelte fjellstyrene også tenke gjennom de ressursene som finnes innen statsallmenningen, siden disse etter fjelloven skal tilby småviltjakt uten hund til befolkningen og ikke bare tenke rype, skogfugl og hare slik praksisen er mange steder i dag. Det er riktignok ikke i statsallmenninger man vanligvis finner de største bestandene av ender, men mange vann og vassdrag innen enkelte statsallmenninger har gode bestander. Et eksempel er Øyer statsallmenning som har flere vann med gode bestander av gressender, uten at det er lagt til rette for jakt fra 21 august.

De fleste rettighetshaverne vil derfor være tjent med å kunne tilby et eget kort for jakt på viltarter som kan starte den 21.august. I forhold til fiske og andre vannrelaterte fritidsaktiviteter kan det enkelte steder oppstå konflikter, men dette er lite trolig vil bli særlig utbredt i Oppland. Det er også sjelden jakt etter disse artene vil kunne komme i konflikt med jakt etter andre viltarter som har jaktidsramme fra 10.9. En løsning kan være å laget et mer fleksibelt jaktkort som kan gjelde for alle jaktbare småviltarter, men med jaktstart til forskjellige tider.

Generelt gir salg av småviltjakt lite inntekter til rettighetshaverne, vanligvis opp mot 1 krone/daa. I næringssammenheng er dette lite, det finnes eksempler på at grunneiere har betydelige inntekter fra andre aktiviteter relatert til småviltjakt før jakta i det hele tatt har startet. Dette kan være salg av treningskort for trening av jakthunder hvor overnattingsmuligheter er knyttet opp til aktiviteten, utleie av terrenget til arrangering av jaktprøver osv. Inntekten til de ulike forvaltningsenheter avhenger også av hvor området ligger, hvordan småviltforekomsten er innenfor dette området og hvordan forvaltningsenheten er organisert. Det bildet vil være preget av store naturlige variasjoner.

Behovet for å trene jakthunder før jakta er stort, både høst og vinter. Det finnes flere områder hvor man kan trene hund før jakta i Oppland, men det er trolig behov for flere og gjerne større/betere arronderede arealer enn det som tilbys i dag. Enkelte steder er det gitt dispensasjon fra båndtvangsbestemmelsene, slik at man kan trene hund fra 1. juli. Dette er gjerne i viltfattige områder og det er et krav at alle hunder som slippes må ha sauerenhetsbevis. Jaktutøvelse i fremtiden vil sannsynligvis legge økt vekt på bruk av ettersøks-

hund og human jaktutøvelse. Det vil dermed bli økt behov for å ha gode tilbud (treningsarealer) for trening av jakthunder. Legges det til rette for trening av hund før jaktstart og det selges treningskort på egnede områder, vil rettighetshaverne kunne øke sine inntekter av småviltet uten å påvirke småviltbestanden.

Utnyttelse av jaktidsrammen

Mange ulike interesser skal veies opp mot hverandre når man fastsetter tidspunkt for jaktstart. Inngående kunnskap om bestands situasjonen lokalt eller regionalt for de småviltartene man skal forvalte bør være fundamentet, men hensynet til andre interessegrupper, som allmennheten, turistnæringen og primærnæringene må også ivaretas. Andre brukerinteresser som kan skape konflikter mellom jakt-annen naturbruk f.eks fiskere eller annen type jakt (f.eks rypejakt-villreinjakt eller skogsfugljakt –elgjakt, jakt med hund - beitedyr) veier også tungt enkelte steder.

Et av de mest vanlige argumentene for å utsette jaktstart til et senere tidspunkt er ofte at beitedyr blir forstyrret ved bruk av hunder under jaktutøvelse. Det er kun 5 % av rettighetshaverne som oppgir at jakt med hund er forbudt (**tabell 5**). Dagens jegere som benytter seg av hund er seg sitt ansvar bevisst med hensyn til dyr på beite, og langt på vei de fleste har jakthunder med sauerenhetsbevis. Dette er også et krav i mange områder at jakthunden har sauerenhetsbevis for at man skal få slippe til på jaktmarkene før beitedyr er sanket inn. En undersøkelse av jaktens betydning for lokalsamfunnet i Vestre Slidre (Bækken og Vagstein 1989) vist at muligheten for å kunne jakte med hund var en av tre årsaker til valg av jaktområde som scoret høyere enn 50% blant jegerne. Det siste decennium har det også vært et økt fokus på at all jakt skal utøves så human som mulig. På bakgrunn av dette er spørsmålet om man ikke burde ha tilgang til hund til ettersøk også ved småviltjakt ofte kommet opp. Det er vist at ved skogsfugl- og rypejakt finner jegere som benytter hund igjen 3 ganger så mye påskutt vilt som jegere uten hund finner igjen (Kastdalen, 1992). I Danmark er det i dag påbud om at man har med hund under jaktutøvelse etter småvilt, men det er ikke stilt krav til at hunden er godkjent ettersøkshund.

Med den kunnskapen som man i dag besitter om jaktens påvirkning på småviltbestander som f.eks rype eller skogsfugl, er det få gode argumenter for å utsette jaktstarten fra 10.september til 15.september. Det virker som det mer er blitt en tradisjon for å starte jakt denne dato, ut i fra når dyr på beite sankes inn, enn at det er faglig begrunnet ut i fra dagens kunnskap om jaktens betydning på de enkelte småviltartene.

Jeger- og fiskerforeninger (JFF)

En av de viktigste oppgavene for lokale JFF er å sikre og ivareta medlemmenes interesser når det gjelder jakt, fiske og friluftsliv, samt å drive positiv holdningsskapende virksomhet blant sine medlemmer (f.eks i forhold til jakt og jaktutøvelse). I mange tilfeller er ikke lokalforeningene flinke nok til å påvirke rettighetshaverne til å bedre tilgangen til jakt. Det bør være en prioritert oppgave for lokale JFF å være pådriver for at jaktmulighetene utnyttes på best mulig måte lokalt.

Mange lokale JFF leier selv jaktterrenger hvor tilgangen ikke utnyttes optimalt, eller virker ekskluderende på andre enn de som er medlemmer i foreningen som leier jaktretten. Dette er forhold som i mange tilfeller bør kunne tas opp til ny vurdering i de enkelte lokallag og diskuteres i samråd med rettighetshaveren.

5.3 Kunnskap om viltet og beskatning

Generelt er det for enkelt av rettighetshaverne å betrakte alle småviltarter på samme måte når det gjelder hvordan man skal forvalte dem. Mer kunnskap om den enkelte viltart man forvalter vil kunne få rettighetshaverne til å tenke annerledes når det gjelder utnyttelse og beskatning. Forvaltningen av småvilt bør være basert på kunnskap om artene og langsiktig tenkning, noe som ikke synes å være tilfelle i enkelte områder.

Bestandsregistreringer av viltartene før jaktstart ser ikke ut til å ha noen tradisjon i fylket og generelt har man lenge hatt den oppfatningen av at overbeskatning av småviltarter ikke har vært et problem. Det som kjennetegner de fleste småviltarter, er at de har en svært ustabil populasjonsdynamikk, med store variasjoner i bestanden mellom år. Det er i områder der jaktpresset har vært svært høyt over lang tid, at tendenser til at småviltbestanden av f.eks lirype har blitt uvanlig liten. Det er vist at i enkelte jaktterreng kan over 50% av rypebestanden bli skutt ut i løpet av kort tid (Pedersen m.fl. 1999), mens i andre og mer "tungjakta" terreng klarer man ikke ta ut mer en kanskje 10-15% av bestanden. Studier av jaktens effekt på lirypebestander (Pedersen m.fl. i trykk), gir indikasjoner på at et uttak over 15% kan i enkelte tilfeller føre til en reduksjon i neste års hekkebestand. Er uttaket høyere enn 15%, bør beskatningsreguleringer vurderes dersom man ønsker at bestanden skal holdes på et stabilt nivå. Enkelte forvaltningsenheter har trolig vært og er fortsatt i en slik situasjon hvor jaktuttaket har vært høyere enn produksjonen over en lengre periode. For skogsfugl viser det seg at det er noe vanskeligere å overbeskatte en bestand.

De siste årene er det utviklet flere enkle modeller for å takserer viltbestander før jaktstart og rettighetshaverne bør generelt bli flinkere til å ta slike metoder i bruk. Dette har til en viss grad skjedd når det gjelder rype, ved linjetaksering med stående fuglehund. Man går her langs fastsatte linjer med stående fuglehund og teller hvor mange ryper som hunden finner langs denne linja. Resultatet (bestandstettheten) kan regnes ut i bestandsestimeringsprogrammet DISTANCE. Ved hjelp av denne, eller tilsvarende metoder, kan man gjennomføre bestandsregistreringer på andre småviltarter, som f.eks skogsfugl og ender. I mange tilfelle vil det være nok å etablere en indeks på f.eks hvor mange observasjoner man gjør i løpet av en tidsenhet eller lengdeenhet når man takserer.

Erfaringer som er gjort blant de områdene som gjennomfører slike takseringer i dag, enkelte har drevet bestandsregistreringer i snart 10 år, er at jegere er interessert i å delta i slike opplegg og de som deltar gjør dette på dugnad, det vil si at rettighetshaverne har minimale kostnader med å få gjennomført slike registreringer. Et samarbeide med lokale Jeger og fiskerforeninger eller andre organisasjoner som f.eks hundeklubber vil her være lønnsomt for rettighetshaverne.

Enkelte jaktområder selger jaktkort relativt fritt, uten å vurdere i særlig grad om bestandene blir overbeskattet eller ikke. Dette vil f.eks statsallmenninger nærmest være forpliktet å gjøre i følge fjelloven (riktignok med gode muligheter til å innføre beskatningsreguleringer), men mange statsallmenninger har en svært liberal praksis i dag. For å begrense uttaket innføres det ofte bag-limit (dagskvoter) på

antall vilt man har lov å felle. Settes disse kvotene høyt, vil dette tiltaket miste sin effekt. Undersøkelser i Øystre Slidre (Reidar Gran pers. medd.) viser at en stor del av jegerne ikke klarer å fylle dagskvoten, dersom den er satt til 5 ryper/dag og at den bør ligge mellom 2-4 ryper/dag, dersom den skal ha noen effekt. Andre muligheter er å begrense antall jegere som får tilgang til jaktterrenget, men da settes sjelden begrensninger i hvor mye vilt som kan felles. I begge tilfeller vil dette kunne slå galt ut med tanke på enkelte viltarter, fordi man kun får et (teoretisk) øvre tak på hvor mye vilt som kan felles. Ved hjelp av bestandsregistreringer før jakta, kan man i dag ved hjelp av enkle modeller finne frem til hvor stort uttak man maksimalt bør ha i bestanden. Dette er gjerne grove modeller, men kan virke veiledende for de som ønsker å forvalte viltet slik at man ikke risikerer overbeskatning av en viltart.

Innkorting av jakttid kan like gjerne kunne føre til at jegerne blir mer effektiv og målrettet i den perioden jakten pågår fordi man utnytter tiden bedre og at man risikerer å høste ut like mye vilt som man hadde gjort ved å opprettholde normal jakttid. For de som er interessert i å lese mer om ulike måter å forvalte småvilt på, kan Storaas & Punsvik (1996) sin bok om viltforvaltning anbefales.

Et alternativ som ingen rettighetshavere (så vidt prosjektet kjenner til) har tatt i bruk når det gjelder småvilt så langt, er å innføre **totalkvoter** på en småviltart. Kvoteregulering kan benyttes på andre måter, enn det som praktiseres i dag (på jegernivå). Det kan for eksempel utformes kvoter for ulike geografiske områder, for hele eller deler av et jaktterreng, eller for en større region. Kvoteregulering har lang tradisjon fra f.eks hjortviltforvaltning eller saltvannsfiskforvaltning i Norge, og i laksefisket i land som Færøyene, Canada og Russland. Det er eksempler rundt omkring i landet ellers på at de som leier eller eier jaktterrenger selv, bestemmer seg for en totalkvote man kan høste ut, på grunnlag av bestandstettheten i jaktterrenget. Dersom denne kvoten er realistisk i forhold til bestanden, unngår man i teorien overbeskatning.

Problemer med totalkvote vil oppstå i områder hvor det jakes på flere arter samtidig, f.eks rype og skogsfugl og eventuelt hare. Totalkvoter kan eksempelvis la seg gjennomføre i områder der det kun jakes på en viltart (f.eks skogsfugl eller hare) ved å selge småviltkort som er utformet etter samme prinsipp som jaktkortet på villrein. En kan tenke seg at på bakgrunn av en taksering før jakta finner ut at man bør maksimalt felle 200 individer av f.eks skogsfugl eller rype i jaktterrenget. Hare eller annet vilt trenger samtidig ikke nødvendigvis å være underlagt kvoter. Selger man jaktkort som gir tillatelse til å felle f.eks 5 eller 10 individer av denne arten til en jeger, kan man jakte når man vil, innenfor en lengre periode om høsten. For hvert individ som felles, må det skjæres av en lapp av jaktkortet (klippekort-prinsipp) og den lappen festes til det felte viltet så snart det er skutt. Dato for felling påføres lappen og dersom jegeren ved oppsyns kontroll har vilt som ikke er merket med fellingslapp i sekken, er dette å betrakte som ulovlig jakt. Når den personlige kvoten er fylt, kan man løse nytt kort, dersom det er ledige "fellingsstillatelser" igjen. Dette alternativet vil trolig ikke la seg gjennomføre i mange av jaktkortområdene, men kan være et godt alternativ for de som ønsker god kontroll over hvor mye vilt som høstes og som ønsker å unngå overbeskatning. En slik modell vil muligens også føre til større inntekt fra småviltjakta til rettighetshaverne.

5.4 Bever

Østre Toten er første kommune i fylket som har åpnet for jakt på bever. Dette vil trolig skje førstkommande jaktår (2002/2003). I Vestoppland er det bever i kommunene Lunner, Gran og Vestre Toten. Det er en stor bestand i Ringebu og beverbestanden i Øyer er også i vekst. Det er tidligere registret bever i Dovre, Sel og Lesja, men dette ble ikke rapportert inn i denne undersøkelsen. Nye kommuner med registrert beverforekomst er Lillehammer og Gausdal (Fylkesmannen i Oppland, miljøvernavdelingen, foretar nå en spørreundersøkelse om beverens utbredelse i fylket på samme måte som for ti år siden. Resultatene vil bli presentert i egen rapport).

I Ringebu og Øyer har bever trolig vandret inn fra vassdragene som drenerer til Glomma i Hedmark. I Dovre er Folldal en sannsynlig innvandringsrute. Lengst sør i fylket antas det at har vandret opp vassdragene som drenerer til Glomma i Akershus (Mjøsa) og tidligere utsettinger i Akershus/Oslo (Vagstein 1992).

Bever vil gjennom sin aktivitet mange steder bidra til å opprettholde det biologiske mangfoldet, blant annet ved å skape stabile biotoper for en rekke amfibier og vannfugl. Ved jaktutøvelse blir det ofte påpekt at beskatningen av bever vanskeliggjøres i deler av dens leveområder fordi beverlokalitetene enten er høyt til fjells eller ligger nokså utliggende til. Samtidig stilles det spørsmål om tidspunktet for jaktstutt ikke overlapper med yngletiden for bever. Veterinærinstituttet i Uppsala og Høgskolen i Telemark har undersøkt dette og begge konkluderer uavhengig av hverandre med at det ikke er påvist uttak av bever som har ynglet ved fangst/jakt før den 15. mai. Det pekes også på at hunnen i tiden omkring og etter fødselen for det meste oppholder seg i hytta sammen med ungene (liten aktivitet) og at den dermed vanskeligere lar seg beskatte.

Ut i fra dagens forekomst av bever i Oppland ser det ut til at jakt på bever bør kunne åpnes i flere kommuner. I Ringebu kommunene har det vært bever i lang tid og spesielt bestanden innen Ringebu statsallmenning synes å være tilstrekkelig stor til at den tåler et visst jaktuttak. Her er det registret 13-15 familiegrupper, de fleste i Imsdalen/Hirkjølenområdet. I Imsdalen synes det som at beveren snart er i ferd med å beite seg ut av sitt eget matfat, fordi bever generelt er lite flink til å husholdere med næringstilgangen. På en annen side vil det jo være interessant å se hvordan en bestand det ikke jakes på utvikler seg over tid, siden det er få områder i Norge i dag som har så god bestand av bever og som det ikke drives jakt i. Utenfor statsallmenningen i Ringebu er det også registret enkelte familiegrupper av bever, blant annet i sidevassdrag til Gudbrandsdalslågen.

I tilknytning til elva Åsta i Øyerfjellet er det også en god bestand av bever. Det er også registret bever i sidevassdrag og tjern i forbindelse med dette vassdraget. Disse individene vil være vanskelig tilgjengelige i den beste jaktseasonen (om våren), fordi området ligger langt fra vinterbrøyta vei.

I Lunner og Gran har det vært bever i lang tid og det ble rapportert om flere lokaliteter i Lunner. Det er derimot ikke angitt hvor mange individer man antar finnes og det er derfor usikkert om det er snakk om flere bebodde hytter eller om hyttene som er registret tilhører en familiegruppe.

6 Konklusjoner

- Det er få jaktområder som har lagt godt nok til rette for jakt etter gressender og duer fra 21.august. Områdene som ikke tilbyr denne type jakt er heller ikke arrondert slik at de nødvendigvis kan tilby gode jaktmuligheter på disse artene. Dette ser ikke ut til å ha endret seg vesentlig, siden 1989.
- Jakttiden fra 10.september bør utnyttes bedre på rype, hare og skogsfugl. Heller ikke her, ser det ut til å ha skjedd en særlig stor endring siden 1989. Dyr på beite er viktigste årsak til at jaktidsrammen ikke blir utnyttet fullt ut.
- Det er liten grad av samjakt mellom hjortevilt og hare/skogsfugl.
- Dersom rettighetshaverne utformer et mer fleksibelt jaktkort, der det gis mulighet for å jakte på arter som har forskjellig jakttid, vil dette trolig være med på å øke interessen for ande- og duejakt. Et alternativ er å utforme et eget kort for arter som har jakttid fra 21.8.
- Private rettighetshaverne som er organisert i lag kan bli flinkere til å utnytte småviltet som en del av ressurs-/inntektsgrunnlaget til sine eiendommer. Enkelteieendommer som er tilstrekkelig store og som har valgt å ikke være en del av en grunneiersammenslutning, ser ut til å være langt flinkere på dette feltet.
- I enkelte kommuner, som for eksempel Ringebu ser det ut til å være tilstrekkelig stor beverbestander til at det kan åpnes for jakt. Mulig har Lunner og Gran også tilstrekkelig store bestander av bever, men dette er usikkert ut i fra våre opplysninger.

Litteratur

Anon (1997). Prosjektrapport. Jakt, fiske, lokalsamfunn, allmennheten. NORSKOG.

Bækken, B. T. og G. Vagstein (1989). Utnyttelse og ringvirkninger av småviltjakten i Vestre Slidre statsallmenning i 1989. Lillehammer, Fylkesmannen i Oppland, miljøvern-avdelingen: 17 + vedlegg.

Dervo, B. K. og Østdahl, T. (2000). Lokal forvaltning av utnyttbare vilt- og fiskeressurser- Status for 1998-1999. NINA Oppdragsmelding 657: 1-64.

Dervo, B. K. (1998). Lokal forvaltning av utnyttbare vilt- og fiskeressurser- Status for 1998, Østlandsforskning: 21.

Dervo, B. K. og T. Østdahl (1997). Lokal forvaltning av utnyttbare vilt- og fiskeressurser -IV. Status for 1997, Øst-Aas, landsforskning.

Direktoratet for naturforvaltning (1996). Lokal forvaltning av de utnyttbare vilt- og fiskeressursene - prosjektplan for 1996-99. Trondheim, Direktoratet for naturforvaltning.

Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk (1982). Befolkningens adgang til jakt og fiske. Del 1: Jakt. Trondheim, Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk: 273 + vedlegg.

Fremming, Odd Reidar (2000). Verdien av utmarksnæringer i Hedmark: Fra produksjons- til rekreasjonslandskap? Utmark-elektronisk tidsskrift fra NUT. www.ostforsk.no/utmark

Hansen, S. L. og Wegge, B. (1999). Jegerprøveboka, Landbruksforlaget.

Kastdalen, L. (1992). Skogshøns og jakt. Norges Skogeierforbund.

Kirkemo, O. og Sæle, H. (1999). Jegerhåndboka. Bokklubben villmarksliv.

NJFF (1994). Viltpermen, Norges Jeger- og fiskerforbund.

Norskog (1997). Prosjektrapport Jakt, fiske, lokalsamfunn allmennheten. Norsk Skogbruksforening

Pedersen, H. C. (1999). Betydning av jakt for lirypebestander. Trondheim, NINA: 43.

Pedersen m.fl (i trykk). Sluttrapport fra prosjektet Jaktas betydning på lirypebestander.

Ree, M. (1980). "Rapport fra NSKF's virksomhet 1979." Vår fuglefauna 3(4): 245-278.

Semb- Johansen, A. (1990). Norges dyr. Pattedyrene, J. W. Cappelens forlag AS.

Statistisk sentralbyrå (1982).

Statistisk sentralbyrå (1999).

Statistisk sentralbyrå (2000). Beregnet utbytte av noen småviltarter 1999/2000.

Storaas, T. (2001). Dr. Scient, Høgskolen i Hedmark. (Pers. medd.)

Storaas, T. og Punsvik, T. (1996). Viltforvaltning. Landbruksforlaget.

Vagstein, G. (1992). Beveren i Oppland 1991. Lillehammer, Fylkesmannen i Oppland: 21+ vedlegg.

Vagstein, G. og T. Reiherth (1989). Utnytting av en del jaktbare viltarter i Oppland. Lillehammer, Fylkesmannen i Oppland, miljøvern-avdelingen: 17 + vedlegg.

Vevstad, A. (1994). Saa skal almininding være.... Mesnali, Norsk almeningsforbund.

Østdahl, T. og B. Dervo (1996). Lokal forvaltning av de utnyttbare vilt- og fiskeressursene - II. Status for driftsplanarbeid og lokal forvaltning., Østlandsforskning notat: 44 + vedlegg.

Ø. og M. Vorkinn (1995). Befolkningens adgang til til jakt og fritidsfiske. Lillehammer, Østlandsforskning.

Vedlegg 1, Spørreskjema

Del 1: Generell oversikt over jaktkortområdet / forvaltningsenheten

Her ønsker vi opplysninger om størrelsen på hele jaktområdet/-ene og hvor mye areal som utnyttes til småviltjakt, samt opplysninger om organiseringen og økonomien i salg av småviltjakt. Dersom det er flere terreng med ulike forvaltningsprinsipper/datoer for jaktstart ber vi om at du nummerer disse i tabellen under og refererer til disse numrene i del 2 og 3 av undersøkelsen der det spørres etter jakttider.

Jaktområdet/-forvaltningsenheten heter:	Areal (daa)	Småviltjakt selges på (daa)	Egen bruk, leies ikke ut (før på jaktform og daa)	Jaktes ikke på (daa)	Tillates jakt med hund?

Hvordan er rettighetshaverne innen jaktkortområdet/ forvaltningsenheten organisert?

Organiseringsform		antall medlemmer i laget/foreningen
Kun en rettighetshaver	☐	-----
Utmarkslag	☐	
Jaktforening	☐	
Grunneierlag /-forening	☐	
Større privat eiendom	☐	
Sameie	☐	
Bygdeallmenning	☐	
Annen organiseringsform, nemlig:		
Statsallmenning	☐	
Statens grunn	☐	

Er det utarbeidet driftsplan for småvilt innen jaktkortområdet? Ja Nei

(hvis ja, angi tidsperioden planen gjelder for) Fra år _____ til år _____

Jaktbare arter som finnes innen området er:

Arter	Jaktes arten på?		Hvis nei, begrunn kort hvorfor det ikke er jakt på arten.
	Ja	Nei	
Ender	☐	☐	
Duer	☐	☐	
Rype	☐	☐	
Hare	☐	☐	
Skogsfugl	☐	☐	
Bever (Eksisterer den i området?)	☐	☐	(ikke åpnet for jakt på bever i noen kommune i Oppland pr. dato)
Rådyr	☐	☐	
Rev	☐	☐	
Kråke	☐	☐	
Mink	☐	☐	
Mår	☐	☐	

Arter som jaktes innen området og jakttiden på disse artene er:

Arter	Jakttid		Jakttid		Fredet	
	Fra	Til	Fra	Til	Fra	Til
Ender						
Duer						
Rype						
Hare						
Skogsfugl						
Rådyr						
Rev						
Kråke						
Mink						
Mår						

Salg av småviltkort utgjør ca: _____ kroner i år 2000 og i gjennomsnitt _____ kroner de fem siste åra.

Annen inntekt knyttet opp mot salg av småviltjakt, f.eks utleie av buer, guiding, m.m. anslås innen området til å være på ca. _____ kroner i år 2000.

Hvor mange jegere løste småviltkort i år 2000?

Kategori av jegere	Antall jegere	Inntekt (totalbeløp)
Antall harejegere med hund?		
Antall småviltjegere uten hund?		
Antall rype/skogsfugljegere med hund?		
Antall tilreisende/utenbygds jegere (alle småviltarter sett under ett)?		
Antall innenbygds jegere?		
Antall "Jaktpakker" solgt (overnatting, guide, bespisning, transport)?		
Antall jaktkort kun for and/duer?		
Andre inntekter relatert til jakt: (Beskriv kort)		

Del 2: Forvaltning av enkelte småviltarter

2.1. Ender

Ender kan jaktes fra 21. august til 23. desember i følge jaktidsrammen som er fastsatt av Direktoratet for naturforvaltning. Jaktidsrammen gjelder frem til 31. mars 2002

Arten eksisterer ikke i dette området/ ingen →→→→→ Gå videre til spm. 2.2.
egnet biotop for denne arten

1. Her er vi interessert i å få vite litt om din vurdering av jaktmulighetene etter ender innenfor området.

	Svært dårlige 1	Meget dårlige 2	Dårlige 3	Nøytral 4	Gode 5	Meget Gode 6	Svært gode 7
Hvordan vil du karakterisere mulighetene (tilgangen) til å drive jakt etter ender innenfor området?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Hvordan vil du karakterisere bestanden av ender? Blir bestanden taksert på noen måte før jaktstart? (beskriv kort)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

2. Dersom det ikke jaktes på ender fra 21 august, slik jaktidsrammen gir mulighet for, hva er de viktigste grunnene til det? (kryss av inntil 5 utsagn) Ranger argumentene (skriv 1,2,3,osv. utenfor rubrikken)

Årsak	Rangering
Området er ikke organisert i egnede enheter til andejakt	☐
Jakt etter ender er ikke administrert gjennom salg av jaktkort i denne perioden	☐
Jakt etter ender er ikke administrert gjennom salg av jaktkort i det hele tatt	☐
Ønsker ikke at det skal drives jakt etter ender	☐
Ønsker ikke jakt i nærheten av bebyggelse	☐
Ønsker ikke jakt i nærheten av jorder/vann/vassdrag	☐
Grunneierne liker ikke at man ferdes langs åkerkanter/jorder.	☐
Enkelte av grunneierne i de egnede jaktområdene tillater ikke jakt på sin grunn	☐
Redd for at det blir jaktet ulovlig etter andre arter i området	☐
Tidlig jaktstart fører til mye ekstraarbeid med kortsalg, oppsyns og kontrollopgaver m.m.	☐
Salget av jaktkort gir så liten inntekt at det er ikke interessant å utnytte denne arten	☐
Terrenget er leid bort til jegere som jakter på andre småviltarter i samme område	☐
Terrenget er leid bort til jegere som jakter på storvilt i samme område	☐
Man får jakte ender dersom man får tillatelse av grunneieren på den aktuelle eiendommen	☐
Det er uenighet grunneierne i mellom om det bør jaktes ender rundt egnede lokaliteter	☐
Ender forvaltes på lik linje med annet småvilt og har dermed jaktstart den...../.....	☐
Jakt etter ender vil virke forstyrrende på jakt etter andre og mer interessante viltarter	☐
Jakt vil forstyrre dyr på beite	☐
Annen grunn, nemlig:	
Når endret området sist på jakttidene etter ender (årstall)?	
Hvorfor ble jakttiden endret den gangen?	

3. Dersom tidspunktet for jaktslutt avkortes i forhold til jaktidsrammen, hva er grunnen til det?

2.2. Duer

Duer kan jaktes fra 21. august til 23. desember i følge jaktidsrammen som er fastsatt av Direktoratet for naturforvaltning. Jaktidsrammen gjelder frem til 31. mars 2002

Arten eksisterer ikke i dette området/ ingen →→→→→ Gå videre til spm. 2.3.
egnet biotop for denne arten

1. Her er vi interessert i å få vite litt om din vurdering av jaktmulighetene etter duer innenfor området.

	Svært dårlige 1	Meget dårlige 2	Dårlige 3	Nøytral 4	Gode 5	Meget Gode 6	Svært gode 7
Hvordan vil du karakterisere mulighetene (tilgangen) til å drive jakt etter duer innenfor jaktkortområdet?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Hvordan vil du karakterisere bestanden av duer? Blir bestanden taksert på noen måte før jaktstart? (beskriv kort)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

2. Dersom jakt ikke drives etter duer fra 21.august, slik jaktidsrammen gir mulighet for, hva er den viktigste grunnen til det? (kryss av inntil 5 utsagn) Ranger de tre viktigste argumentene (skriv 1,2,3 utenfor rubrikken)

Årsak	Rangering
Området er ikke organisert i egnede enheter for duejakt	☐
Jakten er ikke administrert gjennom salg av jaktkort	☐
Ønsker ikke at det skal være jakt etter duer	☐
Ønsker ikke jakt i nærheten av bebyggelse	☐
Ønsker ikke jakt i nærheten av jorder	☐
Grunneierne liker ikke at man ferdes langs åkerkanter/jorder.	☐
Enkelte av grunneierne i de egnede jaktområdene tillater ikke jakt på sin grunn	☐
Redd for at det blir jaktet ulovlig etter andre arter i området	☐
Tidlig jaktstart fører til mye ekstraarbeid med kortsalg, oppsyns og kontrolloppgaver m.m.	☐
Salget av jaktkort gir så liten inntekt at det er ikke interessant å utnytte denne arten	☐
Terreng er leid bort til jegere som jakter på andre småviltarter i samme område	☐
Terreng er leid bort til jegere som jakter på storvilt i samme område	☐
Man får jakte duer dersom man får tillatelse av grunneieren på den aktuelle eiendommen	☐
Det er uenighet grunneierne i mellom om det bør jaktes duer rundt egnede lokaliteter	☐
Jakt etter duer vil virke forstyrrende på jakt etter andre og mer interessante viltarter	☐
Duejakt vil forstyrre dyr på beite	☐
Duer forvaltes på lik linje med annet småvilt og har dermed jaktstart den...../.....	☐
Annen grunn, nemlig:	

Når endret området sist på jakttidene etter duer?
Hvorfor ble jakttiden endret den gangen?

3. Dersom tidspunktet for jaktslutt avkortes i forhold til jaktidsrammen, hva er grunnen til det?

2.3. Skogsfugl

Skogsfugl kan jaktes fra 10 september til 23. desember i følge jaktidsrammen som er fastsatt av Direktoratet for naturforvaltning. Jaktidsrammen gjelder frem til 31. mars 2002

Arten eksisterer ikke i dette området/ ingen →→→→→ Gå videre til spm.2.4.
egnet biotop for denne arten

1. Her er vi interessert i å få vite litt om din vurdering av jaktmulighetene etter skogsfugl innenfor området.

	Svært dårlige 1	Meget dårlige 2	Dårlige 3	Nøytral 4	Gode 5	Meget Gode 6	Svært gode 7
Hvordan vil du karakterisere mulighetene (tilgangen) til å drive jakt etter skogsfugl innenfor området?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Hvordan vil du karakterisere bestanden av skogsfugl ? Blir bestanden taksert på noen måte før jaktstart? (beskriv kort)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

	Ja	Nei	Hvis ja, hvorfor?
Er brunfugl fredet?	☐	☐	
Er tiur/orrhane fredet?	☐	☐	

2. Dersom jakt ikke drives etter skogsfugl fra 10. september, slik jaktidsrammen gir mulighet for, hva er den viktigste grunnen til det? (kryss av inntil 5 utsagn) Ranger de tre viktigste argumentene (skriv 1,2,3 utenfor rubrikken)

Årsak	Rangering
Området er ikke organisert i egnede enheter for skogsfugljakt	☐
Jakten er ikke administrert gjennom salg av jaktkort	☐
Ønsker ikke at det skal være jakt etter skogsfugl	☐
Ønsker ikke jakt i nærheten av bebyggelse	☐
Ønsker ikke jakt i nærheten av jorder/vann/vassdrag	☐
Grunneierne liker ikke at man ferdes langs åkerkanter/jorder.	☐
Enkelte av grunneierne i de egnede jaktområdene tillater ikke jakt på sin grunn	☐
Redd for at det blir jaktet ulovlig etter andre arter i området	☐
Tidlig jaktstart fører til mye ekstraarbeid med kortsalg, oppsyns og kontrolloppgaver m.m.	☐
Salget av jaktkort gir så liten inntekt at det er ikke interessant å utnytte denne arten	☐
Terreng er leid bort til jegere som jakter på andre småviltarter i samme område	☐
Terreng er leid bort til jegere som jakter på storvilt i samme område	☐
Man får jakte skogsfugl dersom man får tillatelse av grunneieren på den aktuelle eiendommen	☐
Det er uenighet grunneierne i mellom om det bør jaktes skogsfugl i området	☐
Jakt etter skogsfugl vil virke forstyrrende på jakt etter andre og mer interessante viltarter	☐
Jakt vil forstyrre dyr på beite	☐
Annen grunn, nemlig:	
Når endret området sist på jakttidene etter skogsfugl ? Hvorfor ble jakttiden endret den gangen?	

3. Dersom tidspunktet for jaktslutt avkortes i forhold til jaktidsrammen, hva er grunnen til det?

2.4. Rype

Rype kan jaktes fra 10 september til 28. februar i følge jaktidsrammen som er fastsatt av Direktoratet for naturforvaltning. Jaktidsrammen gjelder frem til 31. mars 2002

Arten eksisterer ikke i dette området/ ingen
egnet biotop for denne arten

→→→→→ Gå videre til spm. 2.5.

1. Her er vi interessert i å få vite litt om din vurdering av jaktmulighetene etter rype innenfor området.

	Svært dårlige 1	Meget dårlige 2	Dårlige 3	Nøytral 4	Gode 5	Meget Gode 6	Svært gode 7
Hvordan vil du karakterisere mulighetene (tilgangen) til å drive jakt etter rype innenfor området?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Hvordan vil du karakterisere bestanden av rype ?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Blir bestanden taksert på noen måte før jaktstart? (beskriv kort)							

2. Dersom jakt ikke drives etter rype fra 10. september, slik jaktidsrammen gir mulighet for, hva er den viktigste grunnen til det? (kryss av) Ranger de tre viktigste argumentene (skriv 1,2,3 utenfor rubrikken)

Årsak	Rangering
Området er ikke organisert i egnede enheter for rypejakt	☐
Jakten er ikke administrert gjennom salg av jaktkort	☐
Ønsker ikke jakt etter rype i det hele tatt	☐
Ønsker ikke jakt i nærheten av bebyggelse	☐
Enkelte av grunneierne i de egnede jaktområdene tillater ikke jakt på sin grunn	☐
Redd for at det blir jaktet ulovlig etter andre arter i området	☐
Tidlig jaktstart fører til mye ekstraarbeid med kortsalg, oppsyns og kontrollopgaver m.m.	☐
Salget av jaktkort gir så liten inntekt at det er ikke interessant å utnytte denne arten	☐
Terrenget er leid bort til jegere som jakter på andre småviltarter i samme område	☐
Terrenget er leid bort til jegere som jakter på storvilt i samme område	☐
Man får jakte rype dersom man får tillatelse av grunneieren på den aktuelle eiendommen	☐
Det er uenighet grunneierne i mellom om det bør jaktes rype i området	☐
Jakt etter rype vil virke forstyrrende på jakt etter andre og mer interessante viltarter	☐
Jakt vil forstyrre dyr på beite	☐
Annen grunn, nemlig:	
Når endret området sist på jakttidene etter rype ?	
Hvorfor ble jakttiden endret den gangen?	
Tillates det snarefangst etter rype?	Ja ☐ Nei ☐

3. Finnes det noen form for regulering/begrensning av jakttrykket etter rype?

Nei	☐	Ja	☐
Hvis ja, hvilke begrensninger?	Begrensning av antall jegere med hund	☐	
	Begrensning av antall jegere uten hund	☐	
	Dagskvote (bag-limit)	☐	
	Utsettelse av tidspunkt for jaktstart (dato)	☐	starter den.....
	Jakten avsluttes tidligere (dato)	☐	avsluttes den.....
	Reguleres gjennom prisen på jaktkortet	☐	
	Selger bare ukeskort /tre-dagerskort	☐	
	Leier ut jakta på åremålskontrakt	☐	
	Begrensninger kun de første ukene/uka	☐	

4. Dersom tidspunktet for jaktslutt avkortes i forhold til jaktidsrammen, hva er grunnen til det?

2.5. Hare

Hare kan jaktes fra 10. september til 28. februar i følge jaktidsrammen som er fastsatt av Direktoratet for naturforvaltning. Jaktidsrammen gjelder frem til 31. mars 2002

Arten eksisterer ikke i dette området/ ingen
egnet biotop for denne arten

→→→→→ Gå videre til spm. 2.6.

1. Her er vi interessert i å få vite litt om din vurdering av jaktmulighetene etter hare innenfor området.

	Svært dårlige 1	Meget dårlige 2	Dårlige 3	Nøytral 4	Gode 5	Meget Gode 6	Svært gode 7
Hvordan vil du karakterisere mulighetene (tilgangen) til å drive jakt etter hare innenfor jaktkortområdet?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Hvordan vil du karakterisere bestanden av hare ?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Blir bestanden taksert på noen måte før jaktstart? (beskriv kort)							

2. Dersom jakt ikke drives etter hare fra 10. september, slik jaktidsrammen gir mulighet for, hva er den viktigste grunnen til det? (kryss av) Ranger de tre viktigste argumentene (skriv 1,2,3 utenfor rubrikken)

Årsak	Rangering
Området er ikke organisert i egnede enheter for harejakt	☐
Jakten er ikke administrert gjennom salg av jaktkort	☐
Ønsker ikke jakt etter hare i det hele tatt	☐
Ønsker ikke jakt i nærheten av bebyggelse	☐
Ønsker ikke jakt i nærheten av jorder/vann/vassdrag	☐
Grunneierne liker ikke at man ferdes langs åkerkanter/jorder.	☐
Enkelte av grunneierne i de egnede jaktområdene tillater ikke jakt på sin grunn	☐
Redd for at det blir jaktet ulovlig etter andre arter i området	☐
Tidlig jaktstart fører til mye ekstraarbeid med kortsalg, oppsyns og kontrollopgaver m.m.	☐
Salget av jaktkort gir så liten inntekt at det er ikke interessant å utnytte denne arten	☐
Terrenget er leid bort til jegere som jakter på andre småviltarter i samme område	☐
Terrenget er leid bort til jegere som jakter på storvilt i samme område	☐
Man får jakte hare dersom man får tillatelse av grunneieren på den aktuelle eiendommen	☐
Det er uenighet grunneierne i mellom om det bør jaktes hare rundt egnede lokaliteter	☐
Jakt etter hare vil virke forstyrrende på jakt etter andre og mer interessante viltarter	☐
Jakt vil forstyrre dyr på beite	☐

Annen grunn, nemlig:

Når endret området sist på jakttidene etter hare ?

Hvorfor ble jakttiden endret den gangen?

3. Finnes det noen form for regulering av jakttrykket etter hare?

Nei	☐	Ja	☐
Hvis ja, hvilke begrensninger?	Begrensning av antall jegere med hund	☐	
	Begrensning av antall jegere uten hund	☐	
	Dagskvote (bag-limit)	☐	
	Utsettelse av tidspunkt for jaktstart (dato)	☐	starter den.....
	Jakten avsluttes tidligere (dato)	☐	avsluttes den.....
	Reguleres gjennom prisen på jaktkortet	☐	
	Selger bare ukeskort /tre-dagerskort	☐	
	Leier ut jakta på åremålskontrakt	☐	
	Begrensninger kun de første ukene/uka	☐	

4. Dersom tidspunktet for jaktslutt avkortes i forhold til jaktidsrammen, hva er grunnen til det?

2.6. Rådyr

Rådyr kan jaktes fra 10. september (bukkejakt kan drives fra 16.august) til 23.desember i følge jaktidsrammen som er fastsatt av Direktoratet for naturforvaltning. Jaktidsrammen gjelder frem til 31. mars 2002

Arten eksisterer ikke i dette området/ ingen →→→→→ Gå videre til spm. 2.7.
egnet biotop for denne arten

1. Her er vi interessert i å få vite litt om din vurdering av jaktmulighetene etter rådyr innenfor området.

	Svært dårlige 1	Meget dårlige 2	Dårlige 3	Nøytral 4	Gode 5	Meget Gode 6	Svært gode 7
Hvordan vil du karakterisere mulighetene (tilgangen) til å drive jakt etter rådyr innenfor området?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Hvordan vil du karakterisere bestanden av rådyr ?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Blir bestanden taksert på noen måte før jaktstart? (beskriv kort)							

2. Dersom jakt ikke drives etter rådyr fra 10. september/16.aug etter rådyrbukk, slik jaktidsrammen gir mulighet for, hva er den viktigste grunnen til det? (kryss av) Ranger de tre viktigste argumentene (skriv 1,2,3 utenfor rubrikken)

Årsak	Rangering
Området er ikke organisert i egnede enheter for rådyrjakt	☐
Jakten er ikke administrert gjennom salg av jaktkort	☐
Ønsker ikke jakt etter rådyr	☐
Ønsker ikke jakt i nærheten av bebyggelse	☐
Ønsker ikke jakt i nærheten av jorder/vann/vassdrag	☐
Grunneierne liker ikke at man ferdes langs åkerkanter/jorder.	☐
Enkelte av grunneierne i de egnede jaktområdene tillater ikke jakt på sin grunn	☐
Redd for at det blir jaktet ulovlig etter andre arter i området	☐
Tidlig jaktstart fører til mye ekstraarbeid kortsalg, oppsyns og kontrolloppgaver m.m.	☐
Salget av jaktkort gir så liten inntekt at det er ikke interessant å utnytte denne arten	☐
Terrenget er leid bort til jegere som jakter på andre småviltarter i samme område	☐
Terrenget er leid bort til jegere som jakter på storvilt i samme område	☐
Man får jakte rådyr dersom man får tillatelse av grunneieren på den aktuelle eiendommen	☐
Det er uenighet grunneierne i mellom om det bør jaktes rådyr rundt egnede lokaliteter	☐
Jakt etter rådyr vil virke forstyrrende på jakt etter andre og mer interessante viltarter	☐
Jakt vil forstyrre dyr på beite	☐
Annen grunn, nemlig:	
Når endret området sist på jakttidene etter rådyr ?	
Hvorfor ble jakttiden endret den gangen?	

3. Dersom tidspunktet for jaktslutt avkortes i forhold til jaktidsrammen, hva er grunnen til det?

Det finnes i tillegg et antall småviltarter som er jaktbare, men som vi ikke har spurt i detalj etter denne undersøkelsen, bl.a rev, mår og diverse fuglearter. Dette prosjektet skal i første omgang rette fokus på de mest matnyttige småviltartene. Derfor har vi ikke tatt med alle jaktbare småviltarter. Er det gode bestander av f.eks rev eller mår, kan dere føre opp dette på siste side i spørreskjemaet.

2.7. Bever

Beveren er i ferd med å etablere seg på flere steder i Oppland. Det er ikke åpnet for jakt på bever i noen kommune i fylket ennå. I følge forskrift om forvaltning av bever er det rettighetshaver/kommunens ansvar å søke om at det åpnes for jakt på arten. Beverbestanden i enkelte områder vil i løpet av noen år trolig være tilstrekkelig stor til å tåle et visst jaktuttak.

Vi er i denne forbindelsen interessert i opplysninger om beverens utbredelse og forekomst i fylket.

Hva er status når det gjelder bever innenfor området i dag?

Ingen kjente beverobser-
vasjoner hittil

Bever finnes i området (tegn inn på
kart. Før på 2000 ved de områdene
den er i dag)

Dersom bever forefinnes innen området i dag, anslå hvor mange kolonier/ beverhytter dere kjenner til, og eventuelt stedfest hvilke steder disse observasjonene er gjort. Mulige forekomster, i form av observasjoner av aktivitet, gnag og andre spor tegn er også av interesse.

Dersom det er foretatt noen form for registrering/ bestandsovervåking ber vi om å få tilsendt resultatene fra dette arbeidet.

Hva var status for bever innenfor området for fem år siden?

Ingen kjente beverobser-
vasjoner den gang

Bever fantes i området (tegn inn på kart
og skruer de områdene den var
etablert i 1995)

Kjenner du til når beveren etablerte seg i området?

Ja , bever etablerte seg her i _____ (årstall)   Nei

Angi stedet der den etablerte seg:

(Data om beverobservasjoner noteres på dette arket og avmerkes på egen kartkopi)

Del 3: Kart over jaktkortområdet

Vedlagt er et antall kartkopier av kommunen i A3-format. På den første kopien tegner du inn grensene på hele jaktområdet. **Vi ber om at du påfører grensene så nøyaktig som mulig.** På en av kopiene tegner du inn områder som er egnet for andejakt, dersom det er slike muligheter innenfor området. Når du har gjort dette, skraver du over de områdene hvor man faktisk kan drive andejakt, dvs. hvor det selges jaktkort for arten på det samme arket og skriver "Jaktområder for and" på kartet, sammen med tidspunktet denne jakten kan foregå innenfor området.

På neste kartkopi tegner du inn områder som er godt egnet for eksempelvis duejakt. Skraver på samme måte over de områdene der man faktisk kan drive duejakt. Merk også dette arket med "Jaktområder for duer" på kartet og før på tidsrommet denne jakten kan foregå innenfor området.

På samme måte tegner du ett kart for hver av de arter som finnes innenfor området, og som er nevnt i del 2 av undersøkelsen. (Ender, duer, skogsfugl, rype, hare og rådyr + eventuelle beverregistreringer). Kartene returneres til oss, sammen med spørreskjemaet.

Takk for hjelpen!